

جلسه آتیه روز ۳ شنبه دستور جلسه هم مسئله شهریه‌ها است. آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - عرض بنده راجع بدو مسئله بود یکی راجع بدستورات که باید عرض کنم چون ممکن است در جلسه آتیه مسئله شهریه‌ها زودتر تمام شود. لذا تقاضا دارم قانون استخدام را که قبل از مسئله شهریه‌ها در مجلس مطرح بود اگر آقایان صلاح بدانند در قسمت ثانی دستور معین شود و در مجلس مذاکره شود. عرض دیگر اینکه یک عده سؤالاتی است که بنده و یک عده دیگر آقایان نموده‌ایم و همین طور بلا جواب مانده در صورتی که مطابق نظام نامه داخلی سؤالی که میشود جوابش باید در همان روز داده شود و پس از شش ماه هم ممکن است بنده فراموش کنم و هم مثلاً اگر شخصی در مجلس باشد و بنده راجع او سؤال کرده باشم شاید در این مدت بمرد. بنابراین استدعا دارم بهیئت دولت تا کید شود که در جلسه دیگر برای جواب حاضر شوند

رئیس - بهیئت دولت اخطار میشود آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده تقاضا دارم راپورت کمیسیون داخله راجع بحکومت ابرق ضمیمه دستور جلسه ۳ شنبه شود رئیس - اگر وقتی باقی ماند ضمیمه میشود و الامیاند برای جلسه ۵ شنبه (مجلس موقع ظهر ختم شد) موتمن الملک

جلسه صد و بیست و سوم صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه شانزدهم اسد ۱۳۰۱ مطابق چهاردهم ذیحجه الحرام ۱۳۳۰

مجلس سه ساعت قبل از ظهر بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید صورت مجلس یوم چهارشنبه درم صورت اسد را آقای امیر ناصر قرائت نمودند

رئیس - گویا ایرادی نسبت بصورت جلسه نباشد (گفته شد خیر)

رئیس - صورت جلسه تصویب شد. چند فقره لوایح قانونی از طرف دولت راجع بتقاضای وجه رسیده است چون راجع بکمیسیون بودجه است بانجام راجعه می شود بالفعل چیزی که مطرح است. بدو مسئله شهریه ها و بعد قانون استخدام پیشنهادیکه چند نفر از آقایان کرده بودند و مشتمل هفت ماده بود و در جلسه سابق قابل توجه گردید بکمیسیون مراجعه شد.

ولی کمیسیون راپرتی نداده است و چون راپرت نداده عین آن پیشنهاد مطرح خواهد شد.

ولی بدو باید تکلیف پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا معلوم شود بعد داخل مذاکره در آن هفت ماده می شویم. (آقای منتصر الملک پیشنهاد ایشان را بشرح آتی قرائت نمودند)

پیشنهاد می کنم چون کمیسیون بودجه مشغول بودجه های مملکتی است و فرصت رسیدگی و تحقیق از خصوصیات اشخاص نخواهد داشت.

لهذا کمیسیون خاصی بعد هفت نفر از مجلس مقدس انتخاب و دقیقاً در تحت مطالعه آورده هر يك را لازم بدانند با مشارکت دولت بمجلس مقدس پیشنهاد نمایند که تکلیف آتیه هر يك معین شود محمد هاشم میرزا

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - آن روز که در این پیشنهاد مذاکره بود آقای مغیر و جمعی دیگر از آقایان تصدیق فرمودند که بعد از گذشتن این هفت ماده اگر يك ساله شد پیشنهاد بنده مورد دارد و اگر دائمی شد دیگر کمیسیونی لازم نیست. حالا اگر آقایان لازم می دانند مطرح شود و اگر لازم می دانند بعد از گذشتن هفت ماده مطرح شود آن را هم عرضی ندارم

رئیس - در صورتیکه يك ساله باشد این پیشنهاد رامسترد می دارید

محمد هاشم میرزا - خیر اگر يك ساله شد و تکلیف دائمی شهریه ها معلوم نشد

بنده این کمیسیون را لازم نمی دانم چون يك چیزهایی در کتابچه شهریه ها هست از قبیل صغار محصلین علماء که بعقیده بنده از يك سال بیشتر باید آنها راد ادامه داد

لهذا همانطور که در اول عرض کردم اگر این ترتیب مادام العمر خواهد بود کمیسیون لازم نیست و اگر يك ساله باشد لازم و واجب می دانم

حالا بسته برای مجلس است و اگر مطرح شد عرایض خودم را عرض خواهم کرد

رئیس - پس بفرمائید چون کسی مخالف نیست

آقا سید یعقوب - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - بنده عرض می کنم خود شاهزاده محمد هاشم میرزا آن پیشنهاد هفت ماده را امضاء کرده اند و مدت این

پیشنهاد هم تا آخر حوت است و این مسئله را که حضرت والا می فرمایند خوب است در سال جدید که بودجه مملکتی را بمجلس می آورند مذاکره شود و فعلاً مورد ندارد و این کمیسیون هفت نفری هم اگر معین شود بیشتر از کمیسیون هیجده نفری بودجه نمی تواند زحمت بکشند و همه دیدیم کمیسیون بودجه با اینکه این قدر مذاکره کرد و شور نمود باز عرایض - شان مجلس توجه نشد

در این صورت این کمیسیون چه می تواند بکند.

بنا بر این بنده نمی دانم که پیشنهاد شاهزاده چه صورت دارد و معنایش چیست.

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - دلیلی را که آقای آقا سید یعقوب آوردند فرمودند که بنده پیشنهاد هفت ماده را امضاء کرده ام بنده که منکر امضاء خودم نشدم بلی بنده امضاء کرده ام و در هیئت متحده اول بشش ماه رای دادند و بعد به يك سال بنده هم چون عضویت متحده هستم اگر امضاء هم نمی کردم مجبور بودم قبول کنم شما هم همین طور و امراضح باین پیشنهاد که فرمودند نمی دانم معنایش چیست و فرمودند مدت این پیشنهاد هفت ماده تا اول حمل است و بعد در موقع سال جدید باید تکلیف معلوم شود بنده عرض می کنم بهیئت پیشنهاد بنده مورد دارد چون تا آخر حوت تکلیف دولت را معلوم کرده اید ولی امسال که تمام شد سال جدید دولت چه بکند.

آنوقت باز شش ماه دیگر هم معطل کنیم و مردم را در دسر بدیم پس چه ضرر دارد تکلیف آنها حالا معلوم بشود اگر رد میشود حالا رد بشود اگر قبول میشود

حالا قبول بشود که مردم تکلیفشان را بدانند و يك مرتبه بروندی کار خودشان در کمیسیون بودجه هم که باین ششصد و پنجاه قلم مراجعه کردیم اشخاصی بودند که صلاح نبود بانها حقوق بدهند و رد شد ولی در عین حال بعضی هم هستند که نمی شود قلم نهرویش کشید و اگر در ایام قنرت هم تصویب نشده بود و به مجلس پیشنهاد میکردند آنها را قبول می کردیم و تصویب می کردیم پس اینکه تا حالا چندین قلم شهریه را تصویب کرده ایم چون باید در شان کشته شده یاد در راه مملکت فداکاری کرده اند یا جهت دیگری داشته

بنابر این نمیشود آنها را رد کرد و بنده هم نظر باینکه در اول سال دولت باز بتکلیف می ماند و مردم هم معطل می ماندند و کمیسیون بودجه هم گرفتار است و بودجه های مملکتی مانده است لهذا پیشنهاد کردم مثل کمیسیون های مختلفه از قبیل ارومیه و کیلان و فلان و فلان يك کمیسیون هفت نفری هم برای خاتمه دادن بامر شهریه ها معلوم بشود و

تکلیف قطعی مردم را معلوم کنند و منافات هم باوظائف کمیسیون بودجه ندارد و خیلی هم نظائر دارد و الا در اول سال باز شش ماه مردم معطل میشوند بنابراین فرصت را نباید از دست داد و کمیسیون بودجه آتیه را برحمت انداخت و اینکه آقای آقا سید یعقوب می فرمایند شما آن پیشنهاد را امضاء کردید بلی بنده امضاء کردم و منافاتی هم با آن پیشنهاد ثانوی بنده ندارد و گویا آقای آقا سید یعقوب هر دو مطلب را در يك ترازی منطقی نگذاشتند.

آقا سید یعقوب - چرا گذاشتم.

رئیس - آقای گروسی جزو کمیسیون نیستند.

حاج شیخ محمد حسن گروسی - متأسفانه خیر.

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - بنده موقع مذاکره در پیشنهاد آقای محمد هاشم میرزا بعد از مذاکره در پیشنهاد هفت ماده می دانم بجهت اینکه در اینجا يك ماده دارد که تصویب شهریه ها برای تا آخر حوت است و اساساً شهریه ها هم مختلف است بعضی هاتصویب مجلس را دارد که دائمی است و آنها از محل نزاع ما خارج است در حال کاری بآن ندارم بعضی آنها هم مقدماتی بفرافت از تحصیل تا چهار سال و پنج سال آنها هم از محل بحث خارج است و بنده عقیده دارم که اگر در این پیشنهاد هفت ماده مذاکره بشود و یکسال تصویب بشود بضرری محل برای مذاکره در پیشنهاد محمد هاشم میرزا باقی می ماند ولی اگر یکسال تصویب نشد پیشنهاد شاهزاده هم قطعاً از بین می رود لهذا خوب است ایشانهم قانع بشوند اول در پیشنهاد هفت ماده مذاکره بشود.

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده با این پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا موافق هستم از چند نقطه نظریکی از نظریات بنده این است که کمیسیون هفت نفری معین بشود و بعد از شش ماه معلوم بشود که کمیسیون بودجه تصویب نداشته است و مجبور بوده يك نظر اتخاذ نماید و بالاخره پس از مدتی مذاکره معلوم خواهد شد آن کمیسیون هم باید يك اصل کلی اتخاذ کند و الا داخل در اقدام شدن هیچ نتیجه جز تضییع وقت نخواهد داشت مثل اینکه کمیسیون بودجه هم نتوانست از این کار نتیجه بگیرد بنابراین همانطور که عرض کردم موافقم چون تشکیل این کمیسیون يك خدمتی است به کمیسیون بودجه و قوانینی هم دارد و لکن قسمی که مذاکره شد خود شاهزاده هم گویا موافق باشند که این پیشنهاد بماند

برای بعد از پیشنهاد هفت ماده چون اگر به یکسال رأی داده نشد موضوع پیشنهاد حضرت والا هم اصلا از بین می رود بنابراین خوب است بعد از تعیین تکلیف پیشنهاد هفت ماده در پیشنهاد ایشان مذاکره بشود

رئیس - چون خود ایشان اظهار رأی نمی کنند که حالا رأی گرفته شود یا بعد باین جهت بقابل توجه بودن این پیشنهاد رأی می گیریم آقایانیکه این پیشنهاد را قابل توجه می دانند قیام فرمایند

(عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد

پیشنهاد هفت ماده مطرح است

ماده اول قرائت میشود

(آقای منتصر الملک بشرح ذیل

قرائت نمودند)

ماده اول - کلیه شهریه ها هم از اینکه مستمری بوده و بصورت شهریه درآمده یا اینکه از اصل مالیات برقرار شده است باستثناء اقلامی که در کمیسیون بودجه حذف شده تا مبلغ پنججاه تومان بدون کسر پرداخته شود

رئیس - آقای دست غیب

(اجازه)

حاج سید محمد باقر دست غیب - البته آقایانیکه این موادر پیشنهاد کرده اند بیشتر نظرشان این بود که یک صرفه برای دولت پیدا کنند و از پیشنهاد معلوم میشود کسر کردن ارحقوق تا پنججاه تومان صرفه نیست و کسر کردن چهار قران بعد صرفه است در هر صورت این یک موضوع دیگری است ولی در اول این پیشنهاد ذکر شده که هر چه در ایام قنرت تصویب شده لغو است البته همه میگویند لغو است مجلس میگوید لغو است ملت میگوید لغواست اما آیا خصوص شهریه دادن بفقراء لغو است یا اینکه هر چه در ایام قنرت برخلاف قانون بوده لغواست محمد هاشم میرزا - هر چه در ایام قنرت شده برخلاف قانون و لغواست

دست غیب - البته هر چه جزو اجرائیات دوره قنرت بوده همه اش لغو است و عرض میکنم نه تنها شهریه چند نفر ضعیف یا حقوق تقاعدی یا فرموده آقای گروسی حقوقی که مقتضیات وقت اجازه میداده و دولت تصویب کرده لغواست بلکه همه کارهای ایام قنرت لغواست و هر چه برقرار شده خلاف قانون است ملغی است

(گفتند صحیح است)

صنح است پس چرا چیزهاییکه در دوره قنرت معمول شده است لغو نمیکنید و حرف نمی زنید از هر عدلی که دم دروازه پنجقران می گیرند مجلس که تصویب نکرده مال ایام قنرت است چرا آقایان نمایندگان

از وزیر مالیه سؤال نمیکنند که بخرج کجا است و چه مورد دارد ولی تصویب کرده است

بعضی از نمایندگان مکرر سؤال شده است)

دست غیب دیگر بدتر پس چرا جواب ندادند عملیات ایام قنرت پشت گوش مجلس لغواست اما داد و فریاد تجار بلند است و بازو کلا حرف نمی زنند اگر همه چیز ایام قنرت لغواست اینهم جزو آنها هست پس چرا و کلا حرف نمی زنند

چرا نمی گویند نگیرید

اگر گفته اند چرا یک روز دو روز یکماه دوسه ماه يك سال است که میگویند و کسی هیچ نمی گوید و اگر گرمی گویند پس چرا گرفته میشود

اگر کار ایام قنرت لغواست و اما اشخاصی که این پیشنهاد را کرده اند البته برای این کرده اند که به بودجه مملکت يك کمکی و يك صرفه ...

آقا سید فاضل - ابتدا اینطور نیست فلسفه دیگری دارد

دست غیب - برای دولت تهیه بکنند و تومانی چهارقران یا پنجقران کسر کنند و بقیه اش را بدهند یا اینکه از بانصد تومان نباید اضافه داده شود و اینها تمام نظریات کمک و خدمت بدولت است در صورتی که پیشنهاد بنده بیشتر بدولت و بودجه مملکت رهايت و خدمت می کرد و این پیشنهاد باز ضرر برای دولت دارد

برای اینکه بنده پیشنهاد کردم بفقراء بدهند و بافتیاه ندهند این فرق معامله است و شما می فرمائید پنججاه تومان را باغتیاهم بدهند و به فقراء بدهند و مال اغتیاه را هم لابد فقراء نمی گیرند و مال اغتیاه است و خود این يك ضرر کلی است ولی بنده پیشنهاد کردم بفقراء بدهند و از اغتیاه قطع کنید چرا باید آن کسیکه معاش دارد و می تواند زحمت بکشد و مؤنه يك سال خود را هم دارد زیادتیر هم دارد حقوق بگیرد ولی آن بدبخت فقیر بی نوا اصلا چیزی هایدش نشود یا آن بچه مدرسه که حقوقش شصت تومان است و با همین باید امایش کند از او کسر کنند و به امیر کبیرها بدهند پس بنابراین عرض میکنم که این پیشنهاد بیشتر بر ضرر مملکت و بودجه است تا پیشنهاد بنده و بنده مجددا مطابق پیشنهاد سابق خودم پیشنهاد می کنم - باغتیاه ندهند و فقراء بدهند

رئیس - خطاب بدست غیب سرکار به بنده هم مجال ندادید که بگویم خارج از موضوع است آقای کازرونی مخالفید؟

آقا میرزا هلی کازرونی - بلی

رئیس - آقای محقق العلماء

محقق العلماء - بنده هم مخالفم

رئیس - اگر ماده دو باره قرائت شود گمان می کنم بهتر باشد (بعضی تصدیق نمودند)

(آقای منتصر الملک ماده مزبور را را مجدداً بمضمون سابق قرائت نمودند)

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله موافقید؟

حاج شیخ اسدالله - بلی

رئیس - بفرمائید

حاج شیخ اسدالله - البته آقایان - تصدیق می فرمائید آن قسمتی که راجع به مستمری است که شهریه شده و همچنین شهریه ها اینکه اساساً تصویب شده تا پنججاه تومان اینها غالباً بلکه تماماً راجع به مردمان فقیر و مستحق و پریشان است که ما از نقطه نظر استحقاق و پریشانی آنها این طور پیشنهاد کردیم و آقایانیکه مخالف هستند خوب است در میان این صورتی که تا پنججاه تومان حقوق دارند معین بفرمائید کدامش باید داده نشود و يك صورتی بدهند که کدام يك باید حذف شود و پیشنهاد کنند که این اقلامی را که از کتابچه بیرون کشیدیم باید بکلی حذف شود ولی بکلی مخالفت کردن بعضی از آقایان که پنججاه تومان هم داده نشود و بطور کلی همه حذف بشود این مسئله را بنده بکلی بی مورد می دانم و باید با این پیشنهاد مساعدت کرد که اقلاً بعد از چند جلسه مذاکرات این مواد از مجلس بگذرد و بنده اصراری هم ندارم و بسته به نظر مجلس است

آقا سید فاضل - ما اصرار داریم رئیس آقای کازرونی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی بنده منتظر بودم که بعد از چندین جلسه مذاکرات يك دلایل قاطعی و برائین صحیحی اینجا بر صحت تصدیق این شهریه ها ذکر بشود ولی متأسفانه نشد و همان مذاکرات اولی است که بطور کلی گفته می شود پنججاه تومان بیائین کسر نشود و از پنججاه تومان بیالا کسر بشود بدون این که يك دلایل و براینی اقامه بشود که چرا این مبلغ را بدهند و چرا بیشتر از آن را کسر کنند تا حالا که بنده دلایل قاطعی نشنیدم و این پیشنهاد هم خوب بود قبل از وقت طبع و نشر می شد که مادر اطرافش مطالعه می کردیم و تا بتوانیم از روی بصیرت صحبت کنیم ولی متأسفانه طبع و نشر نشده است در ابتدای این پیشنهاد نوشته شده است که آنچه در ایام قنرت داده شده لغو است و بنده تا حالا نتوانستم این را حل کنم که آیا اگر ما نیت کنیم آنچه در دوره قنرت داده شده لغو است و نباید داد آنوقت قصد کنیم بدهم صحیح است و بنده نمی دانم چه اثری بر این نیت متفرع است نیت و قصد باید یکی باشد این همان

شهریه هائی است که در ایام قنرت داده شد و حالا از کمیسیون راپرت داده شد که ما در اطرافش مذاکره کنیم حالا مانیت می کنیم که در زمان گذشته هر چه داده شده هر کاری شده لغو است چون مجلس نبوده بسیار خوب پس دیگر استثناء ندارد بنده ساعت اولی که این پیشنهاد را خواندم يك حالت فرح و ابتهاجی برای من روی داد که الحمدالله همه يك عقیده شدیم و کارهای ادوار قنرت را بکلی لغو کردیم بنده که در مواد وارد شدم دیدم عجب چشم بندی شده است بینی و بین الله من نفهمیدم این چه صورتی دارد

(یک نفر از نمایندگان صحیح است) آقا میرزا هلی کازرونی - بلی خود من هم تصدیق دارم که نفهمیدم شما تصدیق می فرمائید کارهای ایام قنرت لغو است پس دیگر این مواد بکلی بی اثر است و بعقیده بنده اصلاً تماش بی مورد است چه صد تومانی چه پنججاه تومانی چه پانصد تومانی چون این پولها برای فقراء داده نشده برای علما داده نشده

برای اتیام داده نشده و فقط پول دولت در يك مورد باید خرج شود و آن وقتی است که يك فایده عمومی برای ملت داشته باشد مثلاً يك کسی در راه آزادی جان بازی کرده برای اینکه احساسات زنده بمانند و يك کارهای بزرگی در راه آزادی بشود يك شهریه در حق او برقرار می کنند یا يك کسی که در جنگی پیش قدم بوده یا اردوی بزرگی را گریزانده است یا توپها گرفته یا لشکر هائی شکست داده آنوقت برای او یا فامیلش حقوق معین می کنند که معاش کنند ولی ما تقسیم می کنیم زحمت کشیدن را برای يك عده و راحت کردن را برای عده دیگر يك عده بدبخت و اسلحه بردوش می گیرند مملکت را حفظ کنند یا عده بیل در دست می گیرند برای این که زراعت و آب یاری بکنند آنوقت از آنها می گیرند و بيك عده می دهند که خوش گذرانی کنند ابدأ نه خدا نه بیغمبر نه قانون نه اخلاق نه مذهب هیچ بيك تجویز نمی کند که این طور باشد و بنده کاملاً مخالفم

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - عرضی ندارم رئیس - آقای آقا سید فاضل

(اجازه)

آقا سید فاضل - بنده گمان می کنم آقای کازرونی لایحه را که مطالعه فرموده اند چون این دوسه روزه مجلس تعطیل بوده و پیشنهاد هم طبع و توزیع نشده بوده باین جهت درست مطالعه فرموده اند یا کم مطالعه فرموده اند و همان صحبت ها و فرمایشاتی که در سابق می فرمودند باز هم تکرار می کنند

آقا میرزا علی کازرونی - بهم چنین
آقا سید فاضل - اساساً مفاد ماده اول این است که اشخاصی که شهریه دارند و اشخاصی که مستمراً خود را شهریه کرده اند تا پنجاه تومان داده شود و اگر حالا آقای کازرونی اشخاص دیگری را سراغ دارند که در مملکت بیل میزنند و تفنگ هم در دست دارند مربوط بقضیه نیست اگر ایشان مستحق شان می دانند بدولت پیشنهاد کنند آنوقت اول موافق من خواهم بود

عجالتاً گفتگوی مادر اشخاصی است که شهریه دارند یا مستمراً خود را شهریه کرده اند و مذاقاتی هم ندارد که جمع کثیری از این مت مستحق باشند و بعد دولت بآنها مساعدتی بکنند و شهریه در حق آنها برقرار کند هر وقت چنین پیشنهادی شد اول من موافق خواهم بود و پشت سر بنده آقای کازرونی ولی این مسئله که آن مطرح است و بنظر ایشان چشم بندی بود بنده نفهمیدم مقصود ایشان چیست؟ این هفت ماده يك مقدمه دارد که يك جزء از آن مقدمه هم در لایحه آقای سلیمان میرزا بود که همه با آن موافقت کردند و آن این است که کلیات دوره فترت لغو است و همانطور که کمسیون بودجه يك رایزنی داد ما هم بعد از آنکه داخل مذاکره شدیم از برای پیشرفت و عملی بودن کار این هفت ماده را پیشنهاد کردیم و هیچ چشم بندی هم ندارد و خوب است که آقا چشمه شان را باز کنند و ببینند که آنرا می که دیروز مادر پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا دادیم با این مقدمه هیچ فرقی نمیکنند و اما اساس ماده این کسانیکه پنجاه تومان شهریه دارند یا مستمراً خود را شهریه کرده اند تا این مبلغ بدون کسر داده شود و فلسفه خوبی هم هست و حالا آقا نمیخواهند بشنوند یا تأمل نکنند نه بدینند زیرا مرض می کنم میزان قانون اکثریت و اقلیت است و مجال است يك قانون کلی شامل تمام جزئیات و افراد بشود تمام قوانین دنیا بنیانش بر اکثریت و اقلیت است و ما هم ملاحظه کردیم دیدیم اکثر این اشخاص که شهریه دارند یا مستمراً خود را شهریه کرده اند و پنجاه تومان یا چهل تومان یا ده تومان دارند حقیقه اشخاص ناتوانی هستند یا قدمت خدمت دارند یا فقیرند یا دروغا یا صاحبان شهریه های تا پنجاه تومان بدون افران خیلی نادر و شاذ است که تمکن داشته باشد مگر پنج شش مورد مورد و بنده اساس تمکن در این مملکت با اسم ولقب نمی دانم که وقتی که اسم ولقب کسی گفته میشود خیال کنند متول و متمکن است

خیر خوب است در اطراف حالات مردم قدری دقت بشود و بنده کاملاً دقت کرده ام و اعضا صافی هستند که القاب دارند ولی بر مراتب مستحق تر از سایرین هستند به هو نباید مطالب را ثابت کرد و بالاخره این

شهریه های پنجاه تومان به پائین اکثرشان فقیراند و آقای دست غیب هم اگر تصور می کنند اینوجه بقرا داده نمیشود خیر این اشخاص غالبشان فقیر هستند مگر یکی دو مورد که آن را هم مشکوک هستم ولی اساس مستمراً و شهریه در زمان مشروطه و استبداد ابتدا فقر و غنا نبوده است ملاک برقراری شهریه و مستمراً موازین دیگری داشته است و بر حسب مقتضیات مملکت بوده منتهی گاهی با فقیر تصادف می کرده گاهی یاقی و خیلی تعجب میکنم که آقای کازرونی از مجلس تشریف بردند

ولی تعجب ندارد و قانع شدند و رفتند و بالاخره این ماده بياك مطالعه و نظریات عمیق نوشته شده و قابل دردم ثبت و خواهش میکنم آقا باین رای بدهند و مسئله خانه پیدا کنند

رئیس - آقای معقق العلماء
معقق العلماء - بلی
رئیس - بفرمائید
معقق العلماء - بنده عقیده ام مخالف است با تمام مستمربان و شهریه ها و عقیده دارم که باید تمام قطع بشود نهات تدریجاً ولی می بینم يك کلمه از ابتدای دوره چهارم تقنینیه نقل این مجلس شده است

فقراء - فقراء و نمی دانم کدام خانه را تا بجا برای فقراء ساختن و کدام کلاه را بر سر فقراء گذاشته ایم در این مدت هیچ چه میرویم فقراء است میرویم فقراء آقا چشمه شان را باز کنند و ببینند که آنرا می که دیروز مادر پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا دادیم با این مقدمه هیچ فرقی نمیکنند و اما اساس ماده این کسانیکه پنجاه تومان شهریه دارند یا مستمراً خود را شهریه کرده اند تا این مبلغ بدون کسر داده شود و فلسفه خوبی هم هست و حالا آقا نمیخواهند بشنوند یا تأمل نکنند نه بدینند زیرا مرض می کنم میزان قانون اکثریت و اقلیت است و مجال است يك قانون کلی شامل تمام جزئیات و افراد بشود تمام قوانین دنیا بنیانش بر اکثریت و اقلیت است و ما هم ملاحظه کردیم دیدیم اکثر این اشخاص که شهریه دارند یا مستمراً خود را شهریه کرده اند و پنجاه تومان یا چهل تومان یا ده تومان دارند حقیقه اشخاص ناتوانی هستند یا قدمت خدمت دارند یا فقیرند یا دروغا یا صاحبان شهریه های تا پنجاه تومان بدون افران خیلی نادر و شاذ است که تمکن داشته باشد مگر پنج شش مورد مورد و بنده اساس تمکن در این مملکت با اسم ولقب نمی دانم که وقتی که اسم ولقب کسی گفته میشود خیال کنند متول و متمکن است

آقایی که می فریاد میزنند فقراء فقراء و سنک فقراء را به سینه میزدند مانگیرید که بآن فقرا بدهند ما خودمان فقیر تر هستیم آنوقت چه جواب خواهید داد

پس معلوم میشود که ملاک فقیر و غنا نیست که بگویند فلانکس فقیر است باید باو بدهند یا فلانکس صاحب لقب است باو بدهند اینطور گمان میکنم نیست و گویا ملاکش مملکت داری است و مملکت داری هم با این استقراضات کم رکن و با این هسرت دولت که می باید فرض کنیم و کم رکن فلانجا را رهن بگذاریم مناسب ندارد بقول آقای سلیمان میرزا این ماهی سی هزار تومان را زود تصویب میکنند ولی ماهی بیست و دو هزار تومان برای معارف که بعقیده بنده از هر چیز ازم است و شش سال دیگر يك نتیجه کلی دارد ده روز بیست روز سرش حرف میزند آخرش هم هیچ ۰۰۰ بنابر این بنده با اساس این شهریه ها مخالفم و چون نمی دانم ملاک شهریه ها فقر است غناست؟ شرم مملکت است خیر مملکت است؟ بهیچوجه نمی توانم خودم را برای اینکار حاضر کنم رئیس - آقا باین مذاکرات را کافی میدانند

(جمعی گفتند کافی است)
رئیس - رای می گیریم بماده اول بترتیبی که قرائت شد آقا باینکه ماده اول را تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت بشود
ماده دوم - از ۰۰ تومان به بالا تومانی ۴ قران کسر میشود
رئیس - آقای سلیمان میرزا اجازه

سلیمان میرزا - بنده همانطوریکه قبلاً عرض کردم با وجود اینکه آقای آقا سید فاضل شاید بفرمائید مطالعه نکرده آقا سید فاضل - شما را عرض نکردم

سلیمان میرزا - ولی بنده چندین مرتبه مطالعه کردم و خیلی هم گوش دادم با همه اینها مخالف بودم که بدون استعناق يك شاهی ببردیم بدهند ولی این مذاکره در ماده اول باید بشود که گذشت معلوم نشد از روی چه مدرک و سندی حقوق خواهند گرفت و همانطور که آقا باین مکرر در مکرر فرمودند تا ۰۰ تومان راجع بقراء است در این ماده دیگر مسئله فقر از بین می رود و اینکه آقای معقق العلماء فرمودند در این مجلس نمی گویند فقراء و فقراء و از فقراء چه رعایتی کرده ایم بنده مرض میکنم خودد شدن این شهریه ها از تعیلات بقراء خیلی کم میگردد هر حال حالا که آن ماده گذشت و فقراء هم

بقول آقاییان مشمول آن ماده بوده ولی از ۰۰ تومان بیلا تر یعنی از ۰۰ تومان بیلا در سال خوب است تومانی ۰ قران کسر شود چنانچه در مستمربان هم این کار معمول است و بنده اگر ۰ قران بشود موافقم و پیشنهاد کرده ام حالا اگر لازم است مجدد پیشنهاد میکنم رئیس - باید پیشنهاد کنید آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی مخالفند

حاج میرزا علی محمد بلی
رئیس - آقای دست غیب چه طور؟
حاج سید محمد باقر دست غیب - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده مرضی کنم این مسئله که يك ماده بیست و پنج نفری که کم رکن بودند از اعضا هیئت متعده و غیره متعده امضاء کردند تمام این مواد در دست شد قرار دادند و بياك توافق نظری قبول کردند که این مواد شامل آن اسامی که کمسیون بودجه نوشته و اسباب همه به جلب افکار شده بود و مخصوصاً بنده خدمت آقای سلیمان میرزا و معقق العلماء و سایر مخالفین عرض می کنم که ما باید بقدر امکان توجه سیاست مداری داشته باشیم نه بچیزهای دیگر بنده می گویم ما در مملکت ایران هستیم و در طهران واقع شده ایم و بيك سوابقی آشنا شده ایم که باید در موقع وضع قانون آنها را در نظر بگیریم

شرح آتی قرائت شد
ماده دوم - از ۰۰ تومان به بالا تومانی ۴ قران کسر میشود
رئیس - آقای سلیمان میرزا اجازه

سلیمان میرزا - بنده همانطوریکه قبلاً عرض کردم با وجود اینکه آقای آقا سید فاضل شاید بفرمائید مطالعه نکرده آقا سید فاضل - شما را عرض نکردم

سلیمان میرزا - ولی بنده چندین مرتبه مطالعه کردم و خیلی هم گوش دادم با همه اینها مخالف بودم که بدون استعناق يك شاهی ببردیم بدهند ولی این مذاکره در ماده اول باید بشود که گذشت معلوم نشد از روی چه مدرک و سندی حقوق خواهند گرفت و همانطور که آقا باین مکرر در مکرر فرمودند تا ۰۰ تومان راجع بقراء است در این ماده دیگر مسئله فقر از بین می رود و اینکه آقای معقق العلماء فرمودند در این مجلس نمی گویند فقراء و فقراء و از فقراء چه رعایتی کرده ایم بنده مرض میکنم خودد شدن این شهریه ها از تعیلات بقراء خیلی کم میگردد هر حال حالا که آن ماده گذشت و فقراء هم

انتضاه آن مملکتی می دهند اینها را باید در تحت نظر بیاورند آنوقت می فریاد میزنند نترس ضغافه - اینهم يك مطلبی بود

حالا اگر مقام ریاست بفرمایند جمله معتزضه بود مثل تمام فرمایش آقاییان معتزضه بود اما عرض می کنم در اطاق تنفس توافق نظر حاصل شد و پیشنهاد کردیم و حالا همانها بيك امضاء کرده اند اینجا دارند مخالفت می کنند و من نمیدانم تکلیف چیست

رئیس - آقای حاج میرزا محمد علی دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا علی محمد - چون در کتابچه شهریه ها اگر کسی بدقت نظر کند و درست تقسیم بندی کند تمام این شهریه ها و رتبه هر کدام از اینها مطابق این کتابچه ماهی صد تومان حقوق معین شده و حالا بوجوب این پیشنهاد بيك شده مبلغ بیست و پنج پنجاه تومان است و (۸۴) قلم از پنجاه تومان تا صد تومان است و پنجاه قلم هم از صد تومان تا دویست تومان است مابقی هم که قلمهای درشت دارد از قبیل سیصد تومان و هزار تومان بیست و هفت و هشت قلم است

حالا باید اول دید که این شهریه ها حقیقتاً بعنوان فقرا است یا بعنوان دیگر بنده عقیده ندارم این شهریه ها بعنوان فقرا داده می شود و مخالف هستم ولی نه بدان ترتیبی که آقاییان می فرمایند و رد می کنند بنده برعکس عقیده دارم که این شهریه ها و امثال آنها برای اداره کردن مملکت لازم است

زیرا اگر ما يك قانون استخدامی که ما را بتأدیه حقوق بمتقاعدین و وراثت و متوفیات ملزم میگرد آنوقت این شهریه ها غلط بود ولی چون هنوز قانون استخدام نگذشته است و آن چیزی که سبب میشود بوجوب قانون استخدام حقوق تقاضای بدهند یا بورتیه حقوق بدهند همان چیز هم سبب میشود که در حالا هم بيك چیزی داده شود

زیرا اگر مستخدمین دولت مطمئن نباشند که بعد از پیری و شکستگی يك حقوقی بآنها داده میشود لازم میدانند برای خودشان بيك حداقلی بکنند و این ترتیب دزدی و امثال ذالک را ترجیح میدهند ما اگر بگوئیم بيك قانون مجازاتی لازم داریم که از دزدی جلوگیری و مستخدمین را ممنوع سازد باید بآنها هم امنیت بدهیم که بعد از آن سال خدمت بيك حقوق تقاضای برای آنها هست و بگوئیم اگر مرد در دولت بورتیه شما حقوق می دهد ولی حالا چون تسانون استخدام نداریم همان حقوق را با هم مستمراً یا شهریه می دهیم اگر چنانچه بيك اوقاف مرتب داشتیم که به قضاوت و دعوات شهریه می دادیم دیگر محتاج نبودیم از امر مستمراً و شهریه بآنها ارتزاق بدهیم و چون قانونی نیست که اداره اوقاف بوجوه مطلق خیرات

را بمصارف لازمه برساند و بقضاوت و دعوات و غیره ارتزاق بدهند با اسم شهریه داده میشود

این بيك چیز اجباری است و دولت مجبور است برای پیری و شکستگی مستخدمین خودش و ورثه آنها بيك حقوقی بدهد تا بتواند در مقابل آنها مؤاخذه بکند و آنها مسئولیت تام داشته باشند این اساس مطلب است و فقر و غنا و معرفت و لقب اساس نیست و اصول مملکت داری این چیزها را لازم دارد حالا راجع باصل موضوع صحبت می کنم

در بین این اشخاص بيك اشخاصی هستند که خدمتگذار ملت بوده اند و خودشان مردمان دولت بورته آنها بيك حقوقی می دهد مثل سردار ملی و سالار ملی برای ورثه هر کدام از اینها مطابق این کتابچه ماهی صد تومان حقوق معین شده و حالا بوجوب این پیشنهاد بيك شده مبلغ بیست و پنج پنجاه تومان است و (۸۴) قلم از پنجاه تومان تا صد تومان است و پنجاه قلم هم از صد تومان تا دویست تومان است مابقی هم که قلمهای درشت دارد از قبیل سیصد تومان و هزار تومان بیست و هفت و هشت قلم است

حالا باید اول دید که این شهریه ها حقیقتاً بعنوان فقرا است یا بعنوان دیگر بنده عقیده ندارم این شهریه ها بعنوان فقرا داده می شود و مخالف هستم ولی نه بدان ترتیبی که آقاییان می فرمایند و رد می کنند بنده برعکس عقیده دارم که این شهریه ها و امثال آنها برای اداره کردن مملکت لازم است

زیرا اگر ما يك قانون استخدامی که ما را بتأدیه حقوق بمتقاعدین و وراثت و متوفیات ملزم میگرد آنوقت این شهریه ها غلط بود ولی چون هنوز قانون استخدام نگذشته است و آن چیزی که سبب میشود بوجوب قانون استخدام حقوق تقاضای بدهند یا بورتیه حقوق بدهند همان چیز هم سبب میشود که در حالا هم بيك چیزی داده شود

زیرا اگر مستخدمین دولت مطمئن نباشند که بعد از پیری و شکستگی يك حقوقی بآنها داده میشود لازم میدانند برای خودشان بيك حداقلی بکنند و این ترتیب دزدی و امثال ذالک را ترجیح میدهند ما اگر بگوئیم بيك قانون مجازاتی لازم داریم که از دزدی جلوگیری و مستخدمین را ممنوع سازد باید بآنها هم امنیت بدهیم که بعد از آن سال خدمت بيك حقوق تقاضای برای آنها هست و بگوئیم اگر مرد در دولت بورتیه شما حقوق می دهد ولی حالا چون تسانون استخدام نداریم همان حقوق را با هم مستمراً یا شهریه می دهیم اگر چنانچه بيك اوقاف مرتب داشتیم که به قضاوت و دعوات شهریه می دادیم دیگر محتاج نبودیم از امر مستمراً و شهریه بآنها ارتزاق بدهیم و چون قانونی نیست که اداره اوقاف بوجوه مطلق خیرات

بنده عقیده دارم اغلب این اقدام بورد است شاید بعضی از آنها بی مورد باشد لکن مخالف با تفکیک و نباید تفکیک کرد آقاییان بی دلیل می گردند چون من خودم امضاء کمسیون بودجه هستم عرض میکنم تمامش با دلیل است و دلیلم هم بدور و تسلسل نیست تا بدور و تسلسل ثابت شود بلکه نظر به مصالح و منافعی این حقوقها منظور شده بعضی از بابت اضطرار و بعضی از بابت اینستکه خودشان یا پدر شان خدماتی بمملکت کرده اند یا بیکی از عناوین دیگر که موجب میشود در مورد آنها رعایت بشود این حقوق در باره شان برقرار شده بنده عرض میکنم تمام این عناوین عناوینی است که بفرموده بعضی آقاییان که فرمودند (بجسمم الجاهل اغنیاء من التنف) یعنی خودشان را غنی مینمایانند معنی این عبارت این نیست که هم در حق آنها احسان نکنیم البته بعضی این قسم است ولی قانون نظیر بکلیات دارد نه اینکه هر فردی دارای آن فلسفه باشد لذا بنده نمیتوانم تمام فرمایشات آقاییان را تصدیق کنم هم فرمایشات آنها می را که عقیده دارم نباید داد و هم فرمایشات آقاییان که میفرمودند مسئله فقر نیست بيك مطالب و مسائل دیگری است که نباید مصلحت هائی شاید منظور شده باشد و شاید خیلی از خانواده ها باشند که مر کباز پنج شش نفر ورثه باشند و ماهی هجده تومان مثلا دریافت می دارند و بهر کدام ۳ تومان میرسد بنابر این از آنها دیناری هم نباید کسر شود بعد از این مذاکرات زیاد از آقاییان خواهش نمودم که این مسئله را امروز قطع کنید و من هم که امروز حاضر شدم برای این بود که در این امر ثواب شريك شوم تا شاید بعد از این چند ماه که گذشته است این مسئله ختم شود لافل تصدیق دارند که بعضی از آنها بیجا است و اقلاً آنها می را که تصدیق دارید بیجا است باید آنها چیزی برسد کمسیون بودجه هم که مر کب از هجده نفر از آقاییان نمایندگان است و چند ماه است عرضشان را صرف کرده اند باینست پنجاه کرور مخارج مملکت را تصویب کنند اگر آقاییان بخواهند در هر قلمی این قدر دقت نمایند گر چه دقت خوب است لکن باید رجائی داشته باشد تا این قدر اسباب زحمت نشود لذا بنده موافقم با آن عقیده که تومانی سه قران زیاد تر کسر نشود زیرا امثال اشخاص بی که آقای دولت آبادی بیان کردند خیلی زیادند و باین دونفر انحصار ندارد و اگر بیکتران هم از حقوق آنها کسر شود برای آنها خیلی زیاد است ولی از حقوق بعضی ها ممکن است کسر شود لکن در هر حال بفلسفه مختلف نمیشود صحبت کرد بلکه بفلسفه واحد باید صحبت کرده و بنده تنها میکنم سه قران و الا همین چهار قران که در فریاب من آقاییان

فرموده اند چهار قران همان چهار قران کسر شود و لکن اینکه شاهزاده فرمودند زیاد تر کسر شود خوب است وقت کند که بعضی خیلی اجعاف می شود ولی در این پیشنهاد اگر رأی گرفته شود بنده موافقم رئیس - پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا قرائت میشود (بعضون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم که از پنجاه تومان دوم تومانی پنج قران برداشته شود (سلیمان معسن)

رئیس - توضیح بدهید
سلیمان میرزا - آقاییان که در این باب مخالفت فرمودند و هم چنین آقای مدرس دواصل بیشتر نفرمودند بيكی اصل فقر بود که اکثر آقاییان در مذاکراتشان اظهار فرمودند و تا پنجاه تومان هم تصویب شد تمام بدهند و آن نظریه تأمین شد زیرا بهر شخص فقیری در سال شصت تومان داده شود می تواند زندگی خود را تأمین کند و اکثر مستخدمین قلمی دولت خصوصاً معلمین بدبخت و آزانها بيك که از شب تا صبح زحمت میکنند شصت تومان در سال حقوق ندارند علاوه تمام اینها تعلق چهار دیواری طهران دارد و بالاخره این قسمت زندگانشان تأمین شد قسمت دوم یعنی اشخاصی که از پنجاه تومان بیشتر حقوق می برند آقای دولت آبادی فرمودند (و حق هم با ایشان است) بيك قسمت از این اشخاص اشخاصی هستند مثل ورثه سردار ملی سالار ملی مرحوم بهجانی که خدمت بشروطیت نموده اند و اشخاصی که باین آب و خاک خدمت کرده اند بنده هر وقت فرصت کنم در اینجا عرض میکنم چه جهت دارد بورتیه آقای بهجانی مرحوم سید جمال الدین یا آقا سید محمد و آقا سید عبدالله که در راه مشروطیت خدمت کرده اند این مبلغ جزئی داده می شود ولی بمحمد علی میرزا سالی مقدار پنج هزار تومان حقوق بدهیم؟ گمان نمیکنم این ترتیب در هیچ جای دنیا معمول باشد حتماً باین اشخاصی که خدمتگذار بوده اند و بورتیه شان باید همراهی نمود ولی باید دید که آیا این اشخاص از پیشنهادی که بنده کرده ام خارج می شوند یا خیر؟ خیر آنها باین مملکت خدمت کرده اند و در ازاء خدمت حقوق می برند و بنده بيك پیشنهادی در این موضوع نموده ام که این ترتیب را مراعات و تأمین میکند ولی راجع با اشخاص دیگر که در دوره های فترت حقوق برایشان برقرار شده و هیچ فلسفه خدمت بشروطیت و استعناق هیچ کدام در حقشان صدق نمیکند بعقیده بنده اصلاً نباید بآنها چیزی داده شود ولی همان طور که سابقاً گفته ایم از نقطه نظر کل مینه وقتی بخواهید بدهید راضی میشویم لا اقل تومانی پنج قران کسر شود

رئیس - باید برای بگیریم محمد هاشم میرزا - بنده در باب

رای عرضی دارم
رئیس - بفرمائید
معدناش میرزا - آقایانیکه باین
ماده رای می دهند و آقایان پیشنهاد -
کنندگان این مواد اگر بهر ماده رای
می دهند تمام آن هفت ماده در نظرشان
هست وراثی که می دهند نظر بماده هفتم که
راجع به مدت است رای می دهند بنده این عرض
را کردم تا بعداً کر آن ماده قبل نشد گرفتار
نشوم زیرا تمام این مواد مشروط بتصویب
ماده هفتم است
سلیمان میرزا - بنده توضیح ایشان
را ملتفت نشدم خوب است لطف نموده دو
مرتبه توضیح بدهند
محمد هاشم میرزا - عرض می کنم
آقایانیکه آن پیشنهاد را کرده اند و امضا
کرده اند تمام هفت ماده را در نظر دارند
و ماده آخرش که راجع بیکسال است آن
را هم در نظر دارند و حال هم که رای می
دهند از پنجاه تومان بیالامقعداری کسر شود
همان ماده آخر را در نظر دارند و بنده که
رای می دهم این نظریه را دارم و گمان
می کنم رای سایر آقایان هم همینطور
باشد و اگر ماده آخری تصویب نشود ما
بارای خود مخالفت می نمایم
رئیس - بایدرای بگیریم
سلیمان میرزا - بنده می خواهم در
جواب شاهزاده محمد هاشم میرزا یک
توضیح قانونی بدهیم
رئیس - موافق نظام نامه داخلی
حق توضیح ندارید
سلیمان میرزا - در پیشنهاد عرضی
ندارم بلکه در توضیحی که شاهزاده محمد
هاشم میرزا دادند توضیح دارم
رئیس - بفرمائید
سلیمان میرزا - اینکه می فرمایند
فقط برای یکسال این پیشنهاد را کرده اند
مگر در اینجا گفته شده و بارمی گویم که ما
هر راتی در بودجه مملکت بدهیم برای یک
سال است آن حقوقاتی را هم که برای مادام -
الحویات تصویب می نمایم باید در رسال
اجازه پرداخت داده شود این مسئله جزو
اصول مسلمه است
محمد هاشم میرزا - عرض بنده سوء
تعبیر شده است
رئیس - شما توضیحات خودتان را
دادید ایشانهم توضیح دادند حالا بایدرای
بگیریم آقایانی که اصلاح و پیشنهاد شاه -
زاده سلیمان میرزا را قابل توجه می دانند
قیام فرمایند
(عده قلیلی قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد
دیگری از آقای حائری زاده رسیده است
بمضمون ذیل قرائت شد
چون مجلس مقدس برخلاف عقیده

بنده اساس شهریه گسرتن بی جهت را
تصویب نموده پیشنهاد می کنم که با اشخاص
شهریه بگیرمانند صاحبان مستوری معامله
شود و تومانی هفت قران و دهشاهی کسر
شود (حائری زاده)
رئیس - توضیح بدهید
حائری زاده - شهریه هائی که در
سابق بوده با وجود اینکه در زمان استبداد
بوده و فرمان سلطنتی داشته و در مجالس
اول و دوم جرح و تعدیل شده معهدا تومانی
دوربال داده می شود ولی شهریه هائی که در
غیبت مجلس وضع شده نمی دانم از چه نقطه
نظر باید تومانی شش قران و هفت قران
داده شود این ترتیب نا صحیح است لذا
بنده پیشنهاد می کنم همان معامله که با
صاحبان مستوری می شود با صاحبان شهریه
هم بشود یعنی تومانی هفت قران و دهشاهی
کسر شود
رئیس - رای می گیریم بقابل توجه
بودن پیشنهاد آقای حائری زاده آقایان
که قابل توجه می دانند قیام فرمایند
(چند نفری پیش قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه نشد در همین
ماده باید رای بگیریم مجدداً قرائت می -
شود
(بمضمون فوق قرائت شد)
رئیس - رای می گیریم آقایانی
که این ماده را تصویب می کنند قیام
فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شده ماده سوم
ماده سوم - میزان تأدیبه شهریه نباید
از یانصد تومان تجاوز نماید
رئیس - آقای کازرانی
(اجازه)
آقا میرزا علی کازرانی - بنده
با وجود اینکه می دانم اثری بر عرایض بنده
مترتب نیست لکن برای ادای وظیفه و
برای اینکه داخل مصیبتی نشده باشیم
(بعضی از نمایندگان - اینطور نیست
مصیبت نیست)
آقا میر علی کازرانی -
بعقیده هما برای اینکه داخل توایب نشده
باشیم اظهار عقیده خود را می نمایم زیرا
عقیده دارم که عقیده دارم که عقیده من موافق
عقیده توده ملت است و گمان می کنم در
اطراف این قضیه یک صداهائی بلند شود و
یک اعتراضاتی بشود این جهت بنده قبل
از وقت برای اینکه خود را تبرئه کرده
باشم عرض می کنم بنده می بینم تمام صحبتها
در کبرائیات میشود و ابداً در صغرائیات
کلمه گفته نمی شود ما ابداً تصور نمی کنیم
از کجا باید پول تحصیل نماییم و باین
اشخاص بدهیم - اگر راستی پول داریم
چرا حقوق اشخاصیکه مستخدم هستند و
آزادها و مستخدمین ادارات و غیره که چندین
ماه است چیزی عایدشان نشده نمی پردازیم

را محدود می کنیم و می گوئیم تا
تومان بیشتر ندهند آقایان تصدیق فرمایند
که باز همان نظر هیئت متعده صاحب نظر
است آقای آقا میرزا علی می فرمایند اگر
این قسم تصویب شد انقلاب می شود که
بگوید اگر این تصمیم اتخاذ شد سر
صدا بلند می شود این حرف خارج
موضوع هست زیرا اکثریت مجلس
مصالح مملکت را در وضع یک قانون
نظرمی گیرند آنوقت رای می دهد بطور
اعتبارش فقط برای یکسال است و در
حمل دیگر تجدید نظر می شود بنده
بنده باید کم کم قانون را که در
های مردم داخل کرد و مردم را بر
اطاعت و اجرائی قانون حاضر نمود
نه اینکه بکنده شمشیر را برایشان
و همه را قطع نمود این بود که بنده
مقتضای عادات و حاجات مردم این پیشنهاد
را کردم و در اطراف نفس هم بیشتر آقایان
موافق بودند نبدانم چه شده که از آقایان
تا اینجا عقبتشان تغییر کرد
رئیس - آقای تدین
(اجازه)
قدین - بنده هیچ فلسفه و دلیلی
پیدا نمیکنم برای اینکه ما با یانصد تومان
شهریه بدهیم
اصولاً مذاکراتی در اطراف پای
شهریه شد و آنچه بنده از مجموع آن
مذاکرات استفاده کردم این است که
آقایان تصدیق
میکنند این شهریه بر روی استحقاق و
دلیل مشروعی نبوده آقای مدرس تصریح
کردند که بعضی از این شهریه ها باین
بوده و بعضی هم باین موقوف بوده بطور
ما می توانیم برای خاطر یک عده شهریه
های جزئی بوقع یک عده زیادی از
شهریه های کلی بیجور را قبول نمانیم یکی
دیگر از آقایان در جلسه گذشته اظهار
کردند که دولت های وقت برای
حفظ مصالح وقت یک معارجه می نمایند
این اصل در سر جای خودش صحیح است
اما بطور کلی بنده نمی توانم تصدیق کنم
که تمام دولتهائی که در ایام قنرت شهریه
برقرار کرده اند برای حفظ مصالح مملکت
البته بعضی از هیئت های دولت ادوار قنرت
رامی شود گفت اگر یک کارهائی کرده اند
بر وفق مصالح مملکت بودم لکن بنده این
اصل را نسبت بشما آقایان تصدیق نمی کنم
کنم بعضی از آقایان اظهار می کنند
که یک مبلغ هنگفتی در سال خرج می شود
یک مبلغی هم ما باین ترتیب تصویب کنیم
این مطلب هم تصور نمیکنم منطقی باشد
باشد زیرا اگر بواسطه یک عده کارهائی
غیر قانونی بشود نمی شود گفت عده دیگر
هم بی قانونی بکنند حضرت والا شاهزاده
سلیمان میرزا می فرمایند من باب آنکه

تصدیق می کنم بنده عرض می کنم اکل
بنده باندازه ایست که سدجوع بشود
ما از روی چه اصلی تا یانصد تومان شهریه
باید برقرار کنیم؟
بنده با اصل ماده مخالفم در فروش
بنده حرف دارم تا چه رسد باصلش برای
چه ما برای یک عده اشخاصی محدود شهریه
تصدیق کنیم در صورتیکه قانون استخدام
هم بوقع اجرا گذارده شود تصور نمیکنم
حقوق تقاضی بهای مبلغ یانصد تومان
برسد بنابراین بنده فلسفه نمی بینم که یک
اشخاصی که نه بنظر استحقاق است و نه بنظر
خدمت به مملکت و نه نظریات دیگر تا
یانصد تومان حقوق داده شود بنده بگلی
با این اصل مخالفم خصوص اینکه اسامی
یک اشخاصی در دفتر شهریه پیدا میشود که
رضاً هم بخواهیم طرفداری از فقرات نامتیم
باز هیچ منطقی نداریم که بگوئیم شخصی
که یانصد تومان شهریه می گیرد فقیر است
یا آنها ابداً فقیر نیستند لذا بنده با این ماده
مخالفم
رئیس - آقای مدرس
(اجازه)
مدرس - یک عده از شهریه ها موافق
با اصل استحقاق و غیره است و یک عده هم
غیر موافق ولی اینکه بنظر ما خیلی بزرگ
می آید که یک نفر آدم یانصد تومان بگیرد
بلی اگر یک نفر بگیرد زیاد است ولی اگر
درست دقت کنید می بینید یانصد تومان را
پنجاه نفر می برند بنده هم تصدیق دارم
فرمایش آقایان را که بعضی هیچ فلسفه
ندارد حقوق ببرند
ولی این یانصد تومان که این همه
بنظر آقایان می آید بیک اشخاصی داده
می شود که معیل هستند و نفقه خور زیاد
دارند بنده با تجدید موافق نبودم لکن
حال که آقایان صلاح دانسته اند موافقت
میکنم و اینکه اجازه خواستم برای این بود
که یکی از آقایان فرمودند شاید اعتراضاتی
هم بشود بنده با این لفظ مخالفم و مجلس
شورای ملی را که عبارت از آقایان باشند
نسبت به ملت خیلی رؤف و مهربان میدانم
و صلاح و فساد ملت را کاملاً منظور میدانند
و هر راتی که این مجلس داد آنرا موافق
صرفه مملکت می دانم و هر کس اعتراضی
کند او را بد میدانم برای صرفه و صلاح
همانها است که بیست روز است در مجلس
برای ترتیب همین شهریه ها زحمت میکشیم
و کسی حق اعتراض ندارد ولو حقوقش
بیکلی قطع شود و امیدوارم آقایان دیگر
این لفظ را استعمال نه نمایند ملت هم
انشاءالله الرحمن رای مجلس را مقدس
دانسته و اعتراض نخواهد کرد
رئیس - آقای دست قیاب
(اجازه)
(بعضی گفتند کافی است)
رئیس - رای میگیریم بماده سوم
آقایانی که تصویب می کنند قیام

حاج سید محمد باقر دست قیاب -
بنده نمی دانم شهریه برای اعاشه هست
یا برای افتخار
اگر برای افتخار است یک قران هم
کفایت می کند و اگر برای اعاشه است
بایستی دید شهریه را به کی باید داد؟ بنده
هم که موافق با شهریه ها بودم می گفتم
باید بدوطبقه شهریه داد آنهم برای خاطر
اعاشه بود اعاشه مسلماً بر یانصد تومان
صدق نمی کند زیرا یقیناً شخصی که یا و
یانصد تومان داده میشود وسیله اعاشه دارد
خاصه در اقلام این کتابچه شهریه که ما
ملاحظه میکنیم نه تنها امکان اعاشه دارد
بلکه داخل در کار هم هست آن روز هم عرض
کردم بنده نمی خواهم توهین بفلان مستخدم
یا حاکم یا والی کنم و بگویم بملاوه بر
حقوق شخصی دخل خارجی هم دارد استجیر و -
باله ولی کسیکه والی است گذشته از اینکه
حقوق میبرد اعاشه خود را هم میتواند
از املاک خود بگیرد باز هم باید مایاتیم
و یانصد تومان برای او تصویب کنیم و اینکه
آقایان می گوئید صلاح مملکت در این هست
بنده داخل آن مطلب نمی شوم فقط عرض
میکنم صلاح دولت غیر از صلاح مملکت
است
دولت حاضره مثلاً یک عده موافق و
یک عده مخالف دارد
صلاحش این است مخالفین را ساکت
کند
این است که بیک عده یانصد تومان
شهریه می دهند
این صلاح دولت است لکن صلاح
ایران با صلاح دولت وقت فرق دارد اگر این
شهریه ها بصلاح ایران بود بنده هم رای
میدادم اما بنده می گویم کدام وقت استقلال
مملکت خدای نخواست در خطر بوده که
بگوئیم چون استقلال مملکت در خطر بود
پس بینجاه نفر یکی یانصد تومان حقوق
بدهیم؟ بنده این را صلاح دولت وقت می
دانم نه صلاح ایران و اما اینکه آقای
مدرس میفرمایند وقتی این یانصد تومان
را قسمت کنیم یکی ده تومان میرسد عرض
می کنم بلی یک نفر حاکم هم فامیل دارد
عیال دارد نوکر دارد اگر بیهه قسمت
شود تقریباً ده تومان می شود لکن این
مبلغ را دولت بیک نفر می دهد نه اینکه
سرشکن بر روی اشخاص بکند و اگر سرشکن
بکند شاید بیک نفر پنج تومان هم نرسد
این است که اصلاً بنده با شهریه اغنیاء
مخالفم ولی موافقم که بفقراء و هملاء البتہ
باید شهریه داده شود
رئیس - مذاکرات را آقایان کافی
نمی دانند؟
(بعضی گفتند کافی است)
رئیس - رای میگیریم بماده سوم
آقایانی که تصویب می کنند قیام

اولشان وافی براد و مقصودشان نبود
مقصود از این پیشنهاد این است کسانی که
مستوری خود را شهریه کردند می توانند
دوباره راجعه به مستوری نمایند
حال شاهزاده سلیمان می فرمایند این
مسئله مصداق پیدا نمی کند بنده عرض
می کنم ممکن است مصداق
پیدا نماید زیرا هنوز ما یک اصلی برای
شهریه ها قائل نشده ایم و هنوز نمی دانم
که سابقاً این مستوری هائی که شهریه
شده بچه نحو پرداخته می شد تومانی دو
ریال می داده اند تومانی تومانی می داده
اند یا ه قران و هم ممکن است مجلس تصویب
نماید اشخاصی که مستوری می گرفته اند
از این بیصد تومان تومانی بگیرند یا بعد
از خودش مشمول قانون وظایف باشد و
مستوری بدهد او برسد البتہ در این صورت
مستوری گیرنده هم بیل ندارد از شهریه
اش چیزی کسر شود و می خواهد در
آخر سال یکدفعه گرفته و بعد از خودش
هم بدهد او برسد لذا شهریه خود را دو
مرتبه مستوری می کند خصوصاً این پیشنهاد
که ما کرده ایم گفته ایم فقط برای یکسال
این ترتیب باشد و ممکن است بعد از یکسال
شهریه ها قطع شود و در این صورت البتہ
صاحب مستوری برای اینکه شهریه اش در
مخاطره نباشد به مستوری راغب تر خواهد
بود و ممکن است این مسئله مصداق خارجی
پیدا کند
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا
موافقت
(اجازه)
محمد هاشم میرزا - بلی
رئیس - آقای سلیمان
میرزا
(اجازه)
سلیمان میرزا - وقتی که آقای
حاج شیخ اسدالله اجازه گرفتند جواب
بنده را بدهند گمان کردم همانطور که
بنده حساب کردم ایشانهم برای بنده حسابی
ترتیب می دهند مطابق یکمدهائی جواب
خواهند فرمود لکن بعد دیدم میفرمایند
هنوز برای شهریه ها اصولی فرض نکرده
ایم بنده عرض میکنم برای شهریه ها اصولی
قائل شده ایم و حالاً هم داریم آن اصول را
تکمیل می کنیم راجعه به مستوری فرمودند
که بنده درست ملتفت نشدم و آن این بود
که مستوریات را تومانی تومانی نمیدهند این
مطلب راجع ببعده است و اگر بمجلس بیاید
بنده راجع بآن مخالفت خواهم کرد هیچ
دلیل ندارد مطابق اصلی که سال گذشته
رفتار شده حالاً هم رفتار شود
بچه دلیل با اشخاصی که بعضرات
اشراف بستگی دارند شهریه را تومانی دو ریال
تومان بدهند ولی بقرا تومانی دو ریال
برسد؟

بنده می گویم قرار است تومانی دو ریال بدهند بحضرت اشرف هم دو ریال بدهند .

اما دلیلی که ایشان راجع باده بعد همین قانون شهریه آوردند بنده آن ماده را خیلی غریب می بینم . اجازه بفرمائید بنده قدری توضیح بدهم . آآن فرمودند این شهریه ها مادام الحیوات است و توضیح دادید که مستمری ها بعد از فوت پورته میرسد شاید بهین جهت اشخاصی که مستمری خود را تبدیل بشهریه کرده اند دوباره حقوق خود را بستمی بر گردانند . حضرت هالی این فرض را فرمودید بنده در این پیشنهاد این فرض را نمی بینم و نمی فهمم اگر مادام الحیوات است یکساله یعنی چه بنده در جزو مستمری بگیرها و شهریه بگیرها نیستیم لکن می توانم این فرض را بکنم که بنده یکی از مستمری بگیرها بوده ام که در ایام فترت مستمری خود را شهریه نموده ام .

با این ترتیبی که آقایان درباره شهریه رأی داده اند آیا ممکن است شهریه را که مرتباً ماه بماه تا پنجاه تومان تمام و از پنجاه تومان دوم تومانی شش قران بگیرند می آیم دوم مرتبه بستمی که هیچ معلوم نیست تکلیف آن چه چیز است و شاید تومانی دو ریال بدهند بر گردانم غیر ممکن است این است که بنده این ماده را زائد میدانم مخیر - اینجا سه تفاهمی شده است تفاوتی هست بین پیشنهاد کمیسیون بودجه و پیشنهادی که آقایان بیست و پنج نقره نموده اند در کمیسیون بودجه اصلی که برای شهریه ها پیشنهاد شده بود اصل مادام الحیوات بود و در همان موقع هم مذاکره ششماه و یک سال شد و اینکه کمیسیون با آن مسئله توافق نظر حاصل نمود برای این بود که از اصول خارج نشده باشد و یک تصویب موقتی که سال دیگر دوباره دچار همان مشکلات بشود ننموده باشد ولی آقایان که می خواهند امروز مطابق این مواد شهریه ها را تصویب کنند برای این است که در عرض سال یک تصویب کلی برای آن ها انجام نماند باین مناسبت تومانی شش قران را برای همین امسال تصویب می نمایند والا آن کسیکه دارای شهریه است فرض می کند که مثل همان مستمری بگیرهای دوره اول مادام العمر باو داده میشود و بعد هم پورته اش تعلق میگیرد بنده عقیده خود را عرض میکنم و کاری بعقیده کمیسیون ندارم بنابراین بنده با این ترتیب مخالف بودم لکن با ترتیبی که آقایان اظهار می دارند مضایقه ندارم موافقت کنم و رأی هم می دهم و البته می توانم مستمری خود را بشهریه برگردانم زیرا مستمری مصوبه مجلس اول یک مقرر می باقی و برقرار است که حتی بعد از فوت صاحبش مطابق قانون وظایف پورته اش

میرسد ولی چون این تصویب یکساله ما آن حقوق را از صورت مستمری خارج می کند و در جزو صورت شهریه ها قید میشود و ممکن است در سال آینده مجلس آن را قطع نماید ممکن است صاحب شهریه به مستمری برگرداند که حقوق او مترازل نشود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - آقایان به بنده حق خواهند داد که زیاد تر در این ماده گفتگو نمایم زیرا مسئله حقوق است و هزار قسم تعبیر و تفسیر می شود برای آن قائل شد بنابراین با تفسیریکه حضرت والا شاهزاده نصرت الدوله فرمودند یک اشکال دیگری برای بنده تولید شد و نمی دانم تکلیف اشخاصی که سابقاً مستمری داشته اند و در ایام فترت مستمری خود را شهریه کرده اند و یک حقوق دیگری هم باو علاوه شده است چیست ؟

مثلاً فرض بفرمائید شخصی دوازده هزار تومان مستمری داشته است این دوازده هزار تومان را شهریه کرده است و علاوه هزار تومان در ماه علاوه کرده و در سال ۲۴ هزار تومان دریافت می دارد یعنی نصف این مبلغ مستمری است که شهریه شده و نصف دیگرش فقط شهریه حلاله است دولت یا وزیر مالیه بطور کلی بخواهند این رأی امروز ما را بموقع عمل بکنند در این گونه موافق چه خواهند کرد زیرا قرار از مالیات عادت همه است و استثناء هم دارد پس باید تفسیرش را قبلاً فکر کرد ملاحظه فرمائید فردا چه طور جواب خواهند داد ؟

فرض کنید بنده هزار تومان مستمری داشته باشم و شهریه کرده ام هزار تومان هم شهریه گرفته ام آیا می توانم از این ماده اینطور استفاده کنم و آنچه مستمری است که شهریه شده بر گردانم به مستمری یعنی دوازده هزار تومان مستمری داشته باشم و پانصد تومان هم از بابت شهریه بگیرم و بگویم مجلس تصدیق کرده اگر اینطور باشد آنوقت شما با این همه زحمات و این حیلها اینکه در تفسیر قانون معمول است هجده هزار تومان در ازای بیست و چهار هزار تومان تصویب کرده اند نه شش هزار تومان آقایان پیشنهاد کنندگان هم که این دو ماده را تفسیر کرده اند و توضیح ندادند پس از برای صرفه مملکت و برای اینکه بعد از گذشتن این مواد سه تفسیر نشود خوب است این را توضیح بفرمائید زیرا توضیح حضرت والا نصرت الدوله این اشتباه را پیدا میکنند و عاید سبب شود که بعد از گذشتن این ماده اشخاصیکه مستمری خودشان را شهریه کرده اند برگردانند و اضافه از ماخذ بگیرند

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

ممکن هم هست جلسه را قدری تعطیل کنیم

جمعی گفتند صحیح است

آقا سید فاضل - پس اجازه بنده محفوظ بماند

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - شاهزاده سلیمان میرزا که اشکال فرمودند تشریف ندارند شروع به رفع اشکال می کنیم تشریف بیآورند اشکال ایشان دو قسمت بود یکی اینکه بعد از آنکه ما فاضل شدیم شهریه ها تومانی چهار تومان کسر خواهد شد دیگر وجهی برای اینکه بر گردانند بستمی باقی نمی ماند یعنی صرف ندارد این اختیار را با آنها بدهیم .

اولاً بنده در کمیسیون بودجه بودم و هرایش زیادی از ارباب مستمری آمده است و تقاضا کرده اند بواسطه ترازل شهریه های خود را رجوع بستمی قدیم بکنند اینهم بسیار با فلسفه است زیرا ایشان پیش خودشان خیال کرده اند که تومانی دو ریال است و حال آنکه در کمیسیون بودجه چندی قیل که آقای رئیس الوزرا هم بودند اظهار شد مستمریات امسال را هم مثل سابق بدهند پس در صورتی که این شخص بستمی برگرداند یا تومانی دو ریال یا پنجاه قران یا تومانی دو ریال بگیرد ضرر است و اما در صورت دیگر موافق صرفه است مخصوصاً با این اصل که کمیسیون بودجه اتخاذ کرده که شهریه ها مادام العمر است علی ای حال شهریه پورته اش بر نمی گردد ولی اگر مستمری شد ممکن است از تومانی یک قران دو قران صرف نظر کند برای اینکه مطابق قانون وظایف حقوق مستمری خودش بوارش هم میرسد پس گمان می کنم با این ترتیب میرسد و اشکال اول مرتفع شود اما اشکال دوم که از توضیح شاهزاده نصرت الدوله استنباط فرمودند این بوده کسی که هزار تومان شهریه داشته و موافق قانون تومانی شش قران می گیرد ممکن است بعد بستمی برگرداند این هم بی مورد است زیرا در ماده قبل ما رأی داریم که یک نفر هایدش بیشتر از پانصد تومان بهر صیفه نشود

(بعضی گفتند خیر اینطور نیست)

بلی مادر ماده قبل رأی دادیم هایدی یک نفر زائد بر پانصد تومان نشود حالا اشخاصی که مستمری داشته اند و ابداً در حریم شهریه داخل نشده اند ممکن است پیش از پانصد تومان داشته باشند ولی اشخاصی که شهریه خالص داشته اند یا مستمری خودشان را تبدیل بشهریه کرده اند ما در خصوص آنها قائل هستیم که پیش از پانصد

تومان هایدی نداشته باشند باندو گمان می کنم باین عرض بنده و یا تبصره که پیشنهاد شده رفع اشکال بشود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا - موافقت ؟

محمد هاشم میرزا - بلی

رئیس - آقای مدرس مخالفند

مدرس - بنده یک تبصره پیشنهاد کرده ام و گمان می کنم رفع اشکال آن را بکنند

رئیس - آقای رئیس التجار (اجازه)

رئیس التجار - بنده عرضی ندارم

رئیس - آقای اماد السلطنه طباطبائی موافقت ؟

عماد السلطنه طباطبائی - بنده با آقای آقا سید فاضل مخالفم

رئیس - بفرمائید

عماد السلطنه طباطبائی - ایرادی که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند کاملاً وارد است و در موقعی که بنده شخصاً این پیشنهاد را امضاء کردم ملتفت این نکته نبودم بولی حالا این ایراد را وارد می دانم خوب است در ذیل این ماده یک تبصره همانطور که آقای مدرس پیشنهاد فرموده اند نوشته شود باین طریق که اشخاصی که شهریه و مستمری مخلوط داشته اند در صورتی که خواستند مبلغ مستمری را بگیرند از شهریه حق داشته باشند

رئیس - ده فقره پیشنهاد سیده است گویا نقطه نظر آقایان را تأمین می کند اگر مذاکرات کافی است قرائت شود

جمعی گفتند کافی است

رئیس - قرائت میشود

دو فقره پیشنهاد بمضمون ذیل قرائت شد

پیشنهاد می کنم در ذیل ماده (۴) نوشته شود

تبصره - اشخاصی که بخواهند از مستمری خود موافق ماده فوق استفاده نمایند دیگر حق دریافت شهریه نخواهند داشت

مدرس

مقام محترم ریاست مجلس بنده پیشنهاد می کنم که در آخر ماده چهار چنین اضافه شود صورت بر کشت شهریه بستمی فقط مستمری پرداخت و دیناری باسم شهریه داده نخواهد شد

سلیمان میرزا

رئیس - آقای مدرس (اجازه نطق)

مدرس - همانطور که می فرمائید مسئله واضح است و محتاج توضیح نیست زیرا این شخص ملاحظه صرفه اش را می کند اگر خواست مستمری بگیرد دیگر شهریه نمی تواند بگیرد گمان این است باین ترتیب رفع اشکالات بشود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - گمان می کنم دیگر توضیحی نداشته باشم زیرا اگر آقایان وقت بفرمایند پیشنهادی که بنده کرده ام قطعی است و دیگر رجای ابهامی باقی نمیگذارد اگر آن شخص خواست مستمری بگیرد باندی باسم شهریه باو نخواهند داد

نصرت الدوله - بنده هم امضاء کرده ام اجازه می فرمائید

رئیس - بفرمائید

نصرت الدوله - بنده گمان می کنم نوشتن تبصره در ذیل قانون خوب نیست بهین جهت مادریل ماده علاوه کردیم و گمان می کنم صورت تبصره را بردارند و چیز ماده کنند بهتر است

مدرس - بنده هم توضیحی دارم

رئیس - بنده می خواهم اجازه بدهم بولی نظامنامه منع می کند

مدرس - در جواب آقا که می فرمایند تبصره لازم نیست عرضی داشته ام مسئله اصلاحش با کمیسیون است زیرا بر می گردد بکمیسیون

رئیس - باید دید مخیر کمیسیون قبول می کنند یا نه اگر قبول کنند محتاج برای نیست

مخیر - این موادی که مطرح مذاکره است موادی است که از طرف آقایان داده شده ولی چون کمیسیون با تمام موافقت کرده فعلاً باین ماده هم موافقت می کند و علت اینکه کمیسیون پیشنهاد خودش را تعقیب نکرد حقیقه قبول این پیشنهاد بود

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده هم می خواستم همین نسبت را تذکر بدهم که مربوط بکمیسیون نیست در خود مجلس مطرح شده است

رئیس - اگر کمیسیون قبول نمی کند امروز نمی شود در این پیشنهاد بطور قطعی رأی گرفت

مخیر - کمیسیون قبول می کند و اغلب آقایان امضاء کنندگان هم امضاء کمیسیون هستند

مدرس - اجازه می فرمائید استوائی بکنم

رئیس - بفرمائید

مدرس - این پیشنهادی که بنده کردم شامل همه است یعنی شهریه ها را هم شامل است ولی پیشنهاد ایشان شهریه های هر کس با مستمری و شهریه را می رساند بسطها را نمی رساند

(پیشنهاد آقای سلیمان میرزا مجدداً قرائت شد)

مدرس - یکی است ضرری ندارد

رئیس - بهر طرف که مخیر کمیسیون مایل است رأی می دهم

مدرس - بنده هم مخالف نیستم

ماده چهارم بمضمون ذیل قرائت شد

سلیمان میرزا بمضمون ذیل قرائت شد

مستمریاتی که شهریه شده است صا - بان آنها مختارند که مطابق مواد فوق قبول نموده شهریه دریافت دارند یا اینکه مستمری خودشان را سابقاً به موافق ترتیب مستمریات اخذ نمایند در صورت برگشت شهریه به مستمریات فقط مستمری پرداخت دیناری باسم شهریه داده نخواهد شد

آقا میرزا هاشم آشتیانی - یک حرف وهم باید اضافه شود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا

آقا میرزا هاشم آشتیانی - چون اکثر شهریه ها نقدی بوده آقایان فراموش کرده اند که جنس هم هست

ولفظ دینار اطلاق به تقدمی شود خوب است لفظ دینار را بردارید که جنسی را هم شامل شود

مدرس - شهریه ها جنسی ندارد

محمد هاشم میرزا - چرا دارد بنده نمی خواهم اسم بیرم

مدرس - جنس سابقاً است (کلمه دیناری (چیزی) تبدیل شد)

رئیس - رأی میگیریم ماده چهارم بترتیبی که قرائت شد آقایانیکه ماده چهارم را تصویب میکنند قیام بفرمایند (غلب نمایند گان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده پنجم بشرح ذیل قرائت شد

شهریه هایی که در کمیسیون حذف شده مجدداً در کمیسیون تجدید نظر خواهد شد در صورت تصویب کمیسیون مشمول مواد فوق خواهد بود

رئیس - آقای حاجی شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - در ماده قبل راجع به مازاد پانصد تومان رأی گرفته نشده است

(بعضی اظهار نمودند رأی گرفته شد)

رئیس - در این ماده مخالفی نیست ؟

مساوات - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

مساوات - در آن قسمت که میگوید تصویب کمیسیون معتبر است گمان میکنم باید بیاید مجلس

رئیس - پس پیشنهاد بفرمائید

آقای آقا سید فاضل موافقت ؟

آقا سید فاضل - بلی

و رئیس - بفرمائید

آقا سید فاضل - راجع باقلام مقطوعه همین طور کدر این ماده ذکر شد تجدید نظر خواهد شد معلوم است در صورتیکه تجدید نظر و تصویب شود دیگر لازم نیست به مجلس بیاید و همین مواد شامل آنها خواهد شد وقتی ما تجدید نظر را برای کمیسیون قائل شدیم و کمیسیون تصویب کرد یک جزئی از همین مواد خواهد شد مثلاً پنجاه تومان به بالا تومانی چهار قران کسر میشود و تا پنجاه تومان تمام داده می شود هررانی که نسبت باین مواد دادیم شامل آنها هم میشود

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - عرضی ندارم

رئیس - محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - بنده مخالفم و تصور میکنم نوشتن این ماده بیجا است مگر این که تصریح کند آن ماده را که کمیسیون حذف کرده چون موافق میل مخالفین است و موافقین هم آنرا حذف کرده اند مستثنی و مقطوع باشد و دیگر تجدید نظر لازم نیست

رئیس - آقای سلیمان میرزا هم مخالفند

سلیمان میرزا - بلی مخالفم

رئیس - آقای رفعت الدوله

چطور ؟

رئیس - آقای مساوات هم که مخالفند

آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - اگر چه نظر آقای مساوات حفظ حقوق مجلس بود ولی بنده عرض میکنم خاطر آقایان هست در قوی ثیل سه هزار و سیصد و بیست و پنج کمیسیون بودجه هشت کرور از بودجه کسر کرد بدون اینکه مجلس وارد در جزئیات آن بشود در همین دوره هم بکمیسیون هدلیه اختیار دادیم و همین طور در سایر چیزها حالا این هم ۱۴ قلم بیشتر نیست و ممکن است سه چهار قلمش را کمیسیون تصویب کند و این ارزش ندارد که مدتی وقت مجلس را تضییع کنیم و بجای خود مجلس امروزه این اجازه را بقول آقای آقا سید فاضل علی نحو کلی میدهد و این هم با اجازه خود مجلس است

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه نطق)

سلیمان میرزا - مسئله که مطرح است مسئله مالیه است و اگر چه یک دینار باشد در خور این هست که در مجلس مذاکره

شود البته همانطور که آقای محقق العلماء فرمودند اگر قطع شود مطابق میل اشخاص است که شهریه را بی اساس میدانند اما شایسته کمیسیون در خصوص این اشخاص یک اطلاعاتی پیدا کرد از روی فلسفه فقر یا سایر فلسفه های دیگر آنوقت هر اطلاعی که پیدا کرد به مجلس راپرت میدهد و مجلس در حق آنها برقرار می کند در هر حال گمان می کنم مطابق قانونی است و باید به مجلس بیاید و چند دقیقه وقت مجلس صرف آن بشود زیرا وقتی این اصول امروز قبول شد لابد آن راپرت هم موافق باین اصول است و آنوقت مجلس مطابق همین مواد با آنها را تصویب می کند یا اصلاً تصویب نمیکنند

محمد هاشم میرزا - قبول میکنم بر گردد بکمیسیون

رئیس - پیشنهادی نرسیده مساوات - پیشنهاد میکنم

رئیس - آقای نجات مخالف هستند ؟

آقا میرزا محمد نجات - بلی مخالفم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - این یک مسئله علمی است وقتی مایک حکم و قاعده کلی را بیان کردیم دیگر لازم نیست اقلام جزء آن را علیحده به مجلس بیآوریم این اقلام داخل همین موادی است که در مجلس تصویب شد یا از پنجاه تومان کمترند یا بیشتر اگر کمترند داخل این ماده میشود اگر زیادتر شد شامل آن ماده دیگر میشود بنده این امر را خارج از وظیفه و فلسفه میدانم کدو مرتبه بیاید و راپرت بدهند باید مطابق همان حکم کلی که مجلس داده رفتار شود

رئیس - آقای رفعت الدوله (اجازه)

رفعت الدوله - همانطور که ماده زاده سلیمان میرزا فرمودند بنده عقیده دارم که از یک قران تا ده کرور را مجلس باید رأی بدهد زیرا کمیسیون بودجه اینها را قطع کرده ما نمی دانیم چرا قطع کرده و چرا حالا مشکوک شده پس دلیلی داشته که آنها را قطع کرده حالا هر نظری در ثانی دارد باید به مجلس اطلاع بدهد

رئیس - مذاکرات کافی نیست جمعی گفتند کافی است

رئیس - پیشنهاد آقای مساوات قرائت میشود

بشرح ذیل قرائت شد

حضور حضرت رئیس مجلس بنده پیشنهاد می کنم که کمیسیون بودجه بعد از تجدید نظر در اقلام مخصوص

رایرت به مجلس بدهد که مجلس با تصویب یارو نماید

آقا میرزا محمد نجات - بنده هم پیشنهادی دارم

رئیس - چرا زودتر ننوشتید

نجات - مکرر اجازه خواستم نوبت با بنده نرسیده

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - بنده منتها از نقطه نظر حفظ حقوق مجلس این پیشنهاد را نوشته‌ام بلکه از نقطه نظر حفظ حیثیت کمیسیون بودجه این پیشنهاد را کردم زیرا اگر کمیسیون بودجه این اقلام را تصویب یارو کند ممکن است اسباب زحمتش بشود اما اگر مجلس رأی بدهد نظر کمیسیون بودجه خواسته است و بنا بر این عقیده ام این است که باید بمجلس بیاید.

مخبر - توضیحی که آقای مساوات دادند برای بنده تولید اشکال کرد و اگر این پیشنهاد تصویب شود بنده نمیدانم تکلیف کمیسیون بودجه چه خواهد بود و مقصود پیشنهاد کننده چه چیز است؟

بنده در این قسمت با ایشان موافقت میکنم مساوات - بنده بر تریبی که آقای مخبر اصلاح کردند قبول میکنم.

رئیس - (خطاب بمخبر) آن قسمتی را که قبول میکنم بنویسید تا قرائت شود مخبر - اطاعت میشود.

رئیس - آقای حاج نصیر السلطنه (اجازه)

حاج نصیر السلطنه - این موادی که مطرح شده از طرف کمیسیون بودجه نبود بلکه قسمتی از نمایندگان آنرا پیشنهاد کرده اند حال که آقای مخبر این اصلاح را قبول میکنند آیا رضایت خاطر سائر نمایندگان هم که آنرا امضاء کرده اند لازم است یا غیر

رئیس - این پیشنهاد را جمع به کمیسیون است که در روز چهارشنبه بودجه مراجعه شد و به کمیسیون بودجه مراجعه شد و لابد يك دستور العمل هائی به مخبر خود باید داده باشد اگر نداده کمیسیون غفلت کرده است.

ماده پنجم با اصلاح آقای مساوات شرح ذیل خوانده شد

شهریه هائی که در کمیسیون حذف شده مجدداً در کمیسیون تجدید نظر خواهد شد.

اگر پس از تجدید نظر در این اقلام محذوفه کمیسیون بعضی از آنها را خواست مجدداً تصویب و پیشنهاد نماید باید رایرت مخصوص نسبت بآنها تقدیم مجلس کند

رئیس - همین طور باید نوشته شود؟

مخبر - بنی

مساوات - بنده هم قبول میکنم

رئیس - پیشنهاد آقای نجات قرائت میشود.

(بعضیون ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می‌کنم در چند قلمی که کمیسیون بودجه کسر یا قطع کرده است استثناء نشده در حکم سایر شهریه ها داده شود.

رئیس - آقای نجات (اجازه)

نیست زیرا مبنای پیشنهاد و کمیسیون بودجه و پیشنهاد آقایان همان کتابچه اولیه است که دولت چاپ کرده اما راجع باقلام محذوفه که همانطور که قبلاً عرض کردم آقایان رجوع باسامی که در کتابچه است کرده‌اند و البته تصدیق می‌کنند که باستی کمیسیون این را در نظر گرفته باشد زیرا بعد از حذف نسبت بیاره اقلام بعضی اظهارات شد مثلا در باره یک نفر اشغالی شده و بخیال دیگری که سمی او بوده حذف شده بود بمعلوم شد که اشتباه بوده یکی دوقفزه از این مسائل موجب تردید کمیسیون بودجه شد باین جهت کمیسیون تجدید نظر را قائل شد حال همان طور که آقای مساوات اظهار کردند بنده هم قبول کردم بعد از تجدید نظر اگر کمیسیون بخواهد بعضی آن محذوفین را دومرتبه قبول کند بعضی از اینها را رساند پیشنهاد آقای نجات در واقع پیشنهاد راجع بعطف است بعطف که نمی‌شود رای بگیریم وقتی با ثبات رأی بگیریم رای منفی هم معلوم می‌شود بالفعل تجزیه می‌کنیم

محمد هاشم میرزا - پیشنهاد آقای نجات مقدم بر ماده است

رئیس - تجزیه می‌کنیم بقسمت اول و دوم و بعد بمجموع قسمت اول و دوم رای می‌گیریم اگر بقسمت اول و دوم بمجموع رای ندادید معلوم می‌شود قائل بعطف هستید.

(قسمت اول قرائت شد)

رئیس - رای می‌گیریم

آقایانی که تصویب می‌کنند قیام بفرمایند.

(عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد ماده پنجم با پیشنهاد آقای مساوات قرائت میشود (بشرح سابق قرائت شد)

رئیس - رأی می‌گیریم بماده پنجم بترتیبی که قرائت شد آقایانی که تصویب می‌کنند قیام بفرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ششم (بتفصیل ذیل قرائت شد)

شهریه هائی که بعنوان حقوق تقاعدی یا انتظار خدمت در باره مستخدمین دولت برقرار شده پس از گذشتن قانون استخدام مشمول مواد قانون مزبور خواهد بود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - گمان میکنم تا گذشتن قانون استخدام باید نوشته شود زیرا مقصود این است که اگر قانون استخدام درین سال گذشت و حقوق تقاعدی منبذ شد دیگر تومانی چهارقران را نباید کسر کرد مقصود این بود که این رأی را که ما دادیم وقتی اعتبار دارد که قانون استخدام نگذشت و گویا عبارت (تا) بوده و (پس از)

خوانده شد

رئیس - (تا) را اضافه می‌کنند

آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - در اینجا بنویسند بعنوان تقاعد و انتظار خدمت و شهریه‌ها هیچکدام بعنوان انتظار خدمت باعضاء ادارات داده نمیشود شاید منتظرین خدمت اشخاصی هستند که يك هفته و يك ماه دیگر برایشان کار پیدا می‌شود پس خوب است آقایان لطف بفرمایند و این قسمت را بردارند و گمان می‌کنم مقصود آقایان هم منتظرین خدمت ادارات باشند زیرا این کتابچه مربوط به آنها نیست يك مطلب دیگر را هم آقایان تذکر می‌دهم در موقعی که بودجه وزارت خانها مطرح بود باصلاح آقای سردار مظلم که در آن وقت مخبر کمیسیون بودجه بودند و چهار دیوار می‌کشیدند یعنی در آن تاریخ در مجلس قراردادند که شهریه ها توقیف است پس از آن تاریخ ببعده مطابق رای مجلس شهریه‌ها توقیف شده و تا این تاریخ باستی هیچ شهریه نپرداخته باشند و البته نپرداخته‌اند و امروز که این قانون می‌گذرد باید قید شود از تاریخ توقیف نه از اول حمل امسال

بنا بر این بنده دو پیشنهاد در این موضوع کرده‌ام و گمان میکنم نظریات خود را تأمین میکنند

رئیس - پیشنهاد آقای سلیمان میرزا شرح ذیل قرائت شد

مقام محترم ریاست مجلس مقدس بنده ماده ذیل را پیشنهاد می‌کنم

شهریه هائی که بعنوان حقوق تقاعدی یا وظیفه درباره وراث برقرار شده است تابع و مشمول مقررات مواد قانون تقاعد و وظایف تبصره - مادام که قانون استخدام تصویب نشده حقوق و وظایف فوق تمام پرداخت خواهد شد

سلیمان محسن

مخبر - صحیح است

رئیس - آقای حاجی شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - چون این شهریه ها که بعنوان حقوق تقاعد داده میشود در وزارت خانها معمول است و قسمتی از آن هاجزو کتابچه شهریه هائیت مثلادرو وزارت خارجه و تلگراف خانه و جاهای دیگر معمول است کسلی از روی يك اصل کلی اتخاذ نشده و تفاوت حقوق تقاعدی داده شده است این است که موقتی این پیشنهاد را کردیم عقیده‌مان این بود که این مواد شامل تمام آنها بشود و قانون استخدام هم که در مجلس مطرح است شاید پانزده روز الی يك ماه دیگر بگذرد پس از گذشتن البته حقوق تقاعدی مطابق قانون استخدام

داده می‌شود اما واجعب منتظرین خدمت که حضرت والا فرمودند منتظرین خدمت هم در وزارت خانها شهریه دارند اما در این کتابچه نیست این است که ماعقیده داشتیم که این مواد شامل حال آنها هم بشود ولی پس از آنکه قانون استخدام گذشت البته تکلیف منتظرین خدمت را هم همین خواهد نمود اگر چیزی برای آنها منظور شد که هیچ و اگر برای آنها هم حقوق تصویب نشد که موضوع هم از این می‌رود

مخبر - اظهاراتی که در این جاراجع باین ماده می‌شود مشکلی را مشکل تر میکند و بالاخره يك چیزی است مخالفت با تمام قوانین جاریه حقوق تقاعدی حقوق در مقابل خدمت است حقوق انتظار خدمت هیچ ارتباط و تناسبی با شهریه ها ندارد در موقعی که مادر کمیسیون بودجه اعتباری برای دولت می‌گذرانیم و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند مسئله چهار دیوار در بین بود نظریه که کمیسیون بودجه اتخاذ کرد این بود که کلیه حقوق تقاعدی را که در بودجه وزارت خانها منظور شده بود از بودجه وراثت آنها منظور شده بود از بودجه وزارت خانها بردارند و داخل دیون عمومی کنند و برای همین مطلب به آقایان وزراء پیشنهاد شده بود که حقوق متقاعدین راجز بودجه ننویسند و آنها را داخل شهریه‌ها بکنند بمرو به ملاحظه توضیحاتی که آقایان وزراء دادند این عقیده تا درجه تقریباً پیدا کرد اگر چه در کمیسیون بودجه نسبت بیک قسمت از حقوق وزارت خارجه رأی قطعی داریم که برخلاف سابق متقاعدین جزو بودجه نوشته شود ولی سایر جاها خاطر من نیست گویا برای وزارت فوائد عامه هم همینطور رأی دادند ولی پس استدلالی گویا کمیسیون بودجه نظر اولی خود را رد کرده و این نظریاتی را و پیدا کرد در این صورت چه فاسفه آقایان می‌خواهند حقوق اجرای وزارتخانه هائی را که چندین سال خدمت کرده‌اند و حقوق تقاعدی می‌گیرند برای يك مدت موقتی از وزارت خانها خارج کنند و آنوقت حکم قانونی چهارقران کسر را نسبت به آنها جاری کنند این صحیح نیست زیرا شهریه‌ها همانطور که آقایان ملاحظه کرده‌اند از برای دستگیری و بعضی ملاحظات دیگر بوده ولی حقوق تقاعد در مقابل خدمت است زیرا روز در کمیسیون بودجه ما حقوق يك شخص را حساب میکردیم به بنیتم حقوقی که از وزارت خارجه می‌گیرد و حقوقی که بموجب مواد قانون استخدام در تحت مشاوره است چه نسبتی دارد حساب کردیم دیدیم پنجاه و پنج سال خدمت کرده حالا بيك چنین شخصی مطابق این قانون آیا باستی بگوئیم بیا تومانی چهارقران کسر کن

بنده از روز اول به آقایان یکی یکی عرض کردم که حقوق تقاعد را مزوج به شهریه‌ها نباید کرد و بنده هم آنروز با پیشنهادی که شاهزاده سلیمان میرزا کردند موافقت کردم و علاوه بر آن آقای وزیر مالیه هم برای همین کار تشریف آورده‌اند و نظریه دولت را اظهار کردند

یعنی امروز آقای رئیس الوزراء ایشان را مخصوصاً برای همین فرستاده‌اند که اظهار کنند حقوق متقاعدین را بنویسند جزو شهریه‌ها قرار داد و این پیشنهاد که داده شده موافق رأی دولت است باین مناسبت متقاعدین از خدمت وزارتخانه‌ها مستثنی خواهد بود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بعد از يك مخالف عرض خواهم کرد

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده عرضی ندارم

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه نطق)

محمد هاشم میرزا - اینکه حضرت والا فرمودند پنج فقره ده فقره بیشتر نیست

گویا فراموش فرموده اند که چهل و پنج هزار تومان در وزارت خارجه و فوائد عامه حقوق باین عنوان داده میشود و بعضی اشخاصی هستند که بعد از دو سال خدمت حقوق تقاعدی گرفته‌اند بعضی اشخاص دیگر هستند آن مقداری که حقوق داشته‌اند يك برابر و نیم کرده‌اند مثلا کسی صد تومان حقوق داشته صد و پنجاه تومان گرفته است و این هیچ مناسبتی با مصعبك حقوق ضرب در مدت خدمت و هیچ قاعده از قواعد دنیا ندارد چون قرار نبود اسم اشخاص برده شود اگر اجازه بفرمائید در کمیسیون بودجه اسم آنها را نشان روم که معلوم شود چقدر است باین جهت ما گفتیم قانون استخدام از مجلس بگذرد و تکلیف آنها را معلوم کند و واقعاً غیر از چند نفر که در وزارت خارجه حقوق تقاعدی داشته‌اند بقیه طوری است که مثلا یکی را وزیر خواسته است از خدمت تقاعدی برای او قرارداد و چون رسم نیست در مجلس اسم اشخاص برده شود و بنده در کمیسیون بودجه مدلل می‌کنم باین جهت گمان میکنم تا گذشتن قانون استخدام این مسئله اقتدرها قابل مباحثه نیست و این تومانی چهارقران هم که کسر شده فرضاً که از روزه کسر شود هیچ اهمیتی ندارد

رئیس - آقای مساوات مخالفند

مساوات - بنده مخالف با پیشنهاد هستم.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب موافقت؟

آقا سید یعقوب - بنده باماده که پیشنهاد کرده‌ام موافقم

رئیس - آقای مساوات بفرمائید

مساوات - بنده در این مسائل به چندین اصل معتقد بودم ولی مبینم شريك ندارم مثلا یکی از اصولی که بنده معتقد این است که تمام حقوقی که دولت میدهد بيك صیغه باشد نه اینکه بيكی باسم شهریه و بيكی باسم مستتری و بيكی باسم تقاعد این بود که در آن ماده هم رأی ندادم و در اینجا هم در اینکه وقتی قانون استخدام شامل این اشخاص شد حقوق تقاعدی بگیرند موافقم ولی باینکه نوشته‌اند تا زمانی که قانون استخدام نگذشته تمام بنده مخالفم و دیگر اینکه باید این قانون از زمان توقیف تا آخر سال اجراء شود در اینجا نیست

مخبر - در پیشنهاد دیگر آقای سلیمان میرزا هست

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - اگر چه شاهزاده نصرت الدوله متعیر میشوند ولی گمان نمی‌کنم در این مملکت کسی بتواند ادعا کند که من بملکت خودم خدمت کرده‌ام (بعضی گفتند اینطور نیست خیلی خوب انشاءالله بعد از این همه خادم خواهیم شد) اساساً حق اولی مجلس شورای ملی تعیین بودجه است و مجلس باید تمام اینها را در تحت نظر بیاورد و هر کدام را صلاح دانست قبول کند خودتان تصدیق دارید در زمان فترت چقدر حقوق با سامی مختلف معین کرده‌اند مثلا بيكی چهارروز حاکم بوده است از حکومت معزول شده آنوقت ماهی دویست تومان برای او قرار داده اند همینطور منتظرین خدمت این اسمی را که شما ملاحظه می‌فرمائید بعنوان منتظرین خدمت یا حقوق تقاعدی شهریه در حقیقت برقرار شده است غیر از آن اشخاص است که حقیقتاً خدمت کرده باشند و استحقاق حقوق تقاعدی داشته باشند ما در ماده اول پیشنهاد خودمان قرار دادیم که عملیات دوره فترت لغو است بنا بر این آنها هم کدر دوره فترت بعنوان حقوق تقاعدی و انتظار خدمت حقوق در حقیقت برقرار شده است باید مشمول همین مواد باشند بچه دلیل ما می‌توانیم بگوئیم کسانی که بواسطه توسطه و اقتدار بر وزارت خانه‌ها اسباب زحمت وزراء را فراهم نموده و يك شهریه برای آنها برقرار شده و بيك اسمی برایشان در کتابچه قائل شده اند این قانون خارج باشند لهذا این ائام حق آنها را نمی‌کند و آنهم باید مشمول همین مواد که ما پیشنهاد کرده‌ام باشد در رئیس به مذاکرات کافی است

مخبر - توضیحی لازم است عرض کنم

رئیس- در توضیح پیشنهاد خواهد گفت پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا قرائت میشود بشرح سابق قرائت شد

رئیس- خطاب بشاهزاده سلیمان میرزا توضیحی دارید بفرمائید

سلیمان میرزا- همینطور که شاهزاده نصرت الدوله توضیح دارند این کتابچه که بعنوان شهریه پیشنهاد شده شامل لغت تقاعد نمی شود اگر آقایان میل داشته باشند فقط در موضوع این کتابچه صحبت بفرمائید باید این ماده را پس بگیرند زیرا موضوع این ماده در این کتابچه نیست

محمد هاشم میرزا - هست

سلیمان میرزا - این که می فرمایند هست بنده کتابچه را خواندم ندیدم فقط آنجا بعنوان شهریه نوشته شده است و هیچ اسمی از تقاعد نبرده است و چون آقایان آن شهریه ها را بطور کلی تصویب کردند اصلاً بهتر این بود این ماده را پیشنهادشان نمی نوشتند زیرا در این کتابچه که موضوع این مذاکرات واقع شده نام باسم شهریه نوشته شده هیچ جدولی در او نیست که ذکر شده باشد حقوق منتظرین خدمت از قرار ذیل است یا حقوق متقاعدین یا وظائف از این قرار است فرض بفرمائید این ماده را آن آقایان بگذارند بعد از آنکه بالفرض در مجلس تصویب شود آنوقت وزیر یا اداره مربوطه که باید این قانون را با کتابچه تطبیق کند از اول تا آخر ورق می زند نمی بیند یک لغت تقاعد یا یک لغت وظیفه یا یک لغت انتظار خدمتی در کتابچه نوشته شده باشد بنده هم که ندیده ام چیزی باین اسم ها نوشته شده باشد علاوه اگر آقایان این ماده را داخل کنند آن وقت این مشمول آنهاست هم که در مقابل خدمت حقوق تقاعدی گرفته اند میشود و انصاف نیست از آنها دیناری کسر شود

محمد هاشم میرزا - اگر اینطور باشد اشکالی ندارد

سلیمان میرزا - حقوق تقاعدی به موجب قانون استخدام است و بهر کس حقوق تقاعدی دادند دیگر نمی شود کسر کرد هم چنین وظیفه نیز وظیفه در حق وارث مستخدمین است که در مقابل خدمت و زحمت پدرشان بآنها یک وظیفه میرسد که تا وقتی بعد رشد نرسیده اند حقوقی از صندوق عمومی بآنها داده شود پس انصاف نیست از آنها هم کسر شود و هیچ وقت هم بیانصاف تومان نخواهد رسید انتظار خدمت هم بکسلی خارج از این موضوع است و نمی شود برای آنها حرفی زد زیرا این منتظرین خدمتی را که شما اظهار می کنید شاید هفته دیگر داخل خدمت شوند و بهیچوجه این حقوق را بگیرند اما بگذارید

از ایام فترت که باشخاص مختلف بعنوان منتظر خدمت شهریه داده اند در اینصورت اگر آقایان این ماده را مسترد می دارند بنده هم پیشنهاد خود را مسترد می دارم زیرا تقاعد و وظائف در موقع خود صحبت خواهد شد ولی اگر لازم می دانید بآنی باشد برای اینکه در موقع تفسیر و تفسیر و تفسیر نشود اینطور بنویسند بهتر و واضح تر است

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - این کتابچه فهرست و اندیکاتور آنهاست بالاخره چون میخواهم داخل اشخاص بشوم قریباً شایسته که شاهزاده فرمودند ما هم میل داریم ولی اجازه - بفرمائید بجلسه دیگر محول شود که ما در خارج بنشینیم مذاکره کنیم والا هررأی بدیم دچار اشکال خواهیم شد برای این که همانطور که عرض کردم حقوق تقاعد در حق اشخاصی برقرار کرده اند که هیچ نمی شود مجازاً هم در حق آنها استعمال کرد زیرا بیشتر آنها در سال آخر خدمت ماهی صد تومان صد تومان داشته اند و حالاً ماهی دویست تومان به آنها داده اند این ترتیب با کدام یک از قوانین استخدام دنیا موافقت می کند لهذا عقیده بنده این است که بگذاریم برای جلسه بعد تا با یک دیگر مذاکره کنیم و بکسلی توافق مثل چند ماده که رأی دادیم بدیم والا بنظر بنده اگر امروز رأی داده شود مقاصد همه انجام نمی شود

مغیر - اگر بجلسه بعدی ماند بنده توضیح خود را عرض کنم

رئیس - دارد تمام می شود بفرمائید

مغیر - باز هم شاهزاده محمد هاشم میرزا در ضمن اظهاراتشان مطلب را مورد شبهه قرار داده اند در صورتی که هیچ مورد شبهه نیست حقوق تقاعدی که ما در نظر داریم مربوط باین اقلامی که در کتابچه هست نیست آقایان اشخاص کمیسیون بودجه مسبقاً در هر کدام از بودجه های وزارتخانه ها یک قسمت حقوق تقاعدی دارد آنها در این کتابچه نیست

محمد هاشم میرزا - هست نشان می دهم

مغیر - اگر هم هست بر حسب پیشنهادی است که دولت کرده حالاً بنده یک ترتیبی عرض می کنم که جمع بین نظر حضرت والا رسایرین را بکنند و گمان شاهزاده سلیمان میرزا که امضای کرده اند و بنده هم که قبول کرده ام آقای وزیر مالیه هم شاید قبول کنند و این است که پیشنهاد کنیم حقوق تقاعدی جزو بودجه های وزارتخانه ها منظور خواهد شد

آقا سید فاضل - با قید چهارقران

کسر مغیر - بالاخره تصدیق بفرمائید آن مسئله که بنده عرض کردم عمومیت ندارد بنده هم نمی خواهم با حضرت والا مخالفت کنم ما همه که موافق هستیم قانون استخدام شامل تمام بشود ولی مجالاً و موقتاً ما این را مثل سابق بپردازیم بهتر است بعد که قانون استخدام شامل تمام بشود ولی مجالاً و موقتاً ما این را مثل سابق به پردازیم بهتر است بعد که قانون استخدام گذشت همه را اصلاح می کنند و اینکه آقای آقا سید یعقوب می فرمایند چه خدمتی کرده اند خدمت هر کدام یک معنی دارد خدمتی که از اعضاء اداره می خواهند همان آمدن صبح با اداره و انجام وظایف خودشان است ممکن است ده سال بیست سال خدمت کرده باشند و هیچ خدمت نمایانی نکرده باشد و قلمه یرت آرتو ریرا هم نگرفته باشند خدمت اداری ادا وظیفه است و این است که مطابق نظامات مقرر صبح بیاید پشت میز به نشیند پنجاه قره کاغذیکه هست بنویسد بعد که مدت خدمت تمام شد یا بواسطه ضعف یا بواسطه پیری برود در خانه اش راحت به نشیند

محمد هاشم میرزا - البته ما حقوق تقاعدی را ۰۰۰

(صدای زنگ سکوت)

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - در همین کتابچه که طبع و توزیع شده اگر مراجعه بفرمائید یک اسمی خیلی زیاد هست که اسم تقاعد را برای آنها قائل شده اند اگر اجازه می فرمائید اسم بعضی از آنها را بنده ذکر کنیم و آن ها را معرفی کنیم یک اشخاصی که شاید پنج سال یا شش سال خدمت کرده اند و جوان هم هستند در این کتابچه هستند که حقوق تقاعد می گیرند آیا باید آنها تومانی تومان بگیرند و از سایرین کسر شود اگر می فرمائید کسر شود باید از همه کسر بکنند و اگر هم کسر نمیشود از هیچکدام کسر نکنند بنده به تفکیک قائل نیستم قانون استخدام که می گذرد شامل آنها که متقاعد هستند خواهد شد و بنده فلسفه برای این نمی بینم که قرفی بین این اشخاص گذاشته شود این است که پیشنهاد کردیم این شهریه ها از همان قرار بگذاریم خوب است عجله بفرمائید که زودتر قانون استخدام بگذارند و این اختلافات بکلی رفع شود و این قدر ما هم اختلاف پیدا نشود در قسمت دیگر هم عقیده بنده برخلاف عقیده شاهزاده سلیمان میرزا هست بنده معتقد هستم بودجه که تصویب میشود باید از اول حمل باشد و نسبت بقبل از حمل باید مطابق سنوات گذشته اجرا شود

مثل سایر بودجه ها این است که بنده معتقد هستم باید از اول حمل رأی بدهند پرداخته شود این چند روز هم این قدر فرق نمی کند و آنوقت سعی میکنم روزی قانون استخدام را بکنند لهذا بنده تفکیک را قائل نیستم

وزیر مالیه - در این موضوع نظر دولت همان مسئله است که تمام آقایان معتقدند یعنی نسبت بعقوق اشخاص که در سنوات متدای زحمت در ادارات دولت کشیده و خدمت کرده اند و بالاخره یک حقوقی بعنوان تقاعد بآنها داده شده آنها جزو اشخاصی که شهریه بگیر هستند شوند و غالب شهریه این شهریه بگیرها مستمرین مصوبه مجلس است که بعنوان شهریه در حق آنها برقرار شده است و از اصل مالایان در حق آنها شهریه برقرار شده و اگر در حق آنها شهریه بر قرار نشده و اگر صورت شهریه هارا ملاحظه بفرمائید عدم تناسب آنها را ثابت می کند مثلاً یکی دارای ۱۵ تومان حقوق است و ۶۰ سال خدمت کرده است این مبلغ هیچ تناسب با خدمت او ندارد

پس این همان حقوق دیوانی است که بآنها داده میشد و این که عنوان انتظار خدمت نوشته شده است برای این است که صاحبان حقوق می گویند اگر عنوان تقاعد بروی ما بگذارند مثل این است که بیا یک توهین می شود و انتظار خدمت را بهتر افتخار دانستند تا این که اسم تقاعد برای آنها گذاشته شود و الا غالب آنها متقاعد تر از متقاعدین هستند و یک خدمات زیادی کرده اند و دولت باید از آنها نگاهداری کند بنده استدعا می کنم این حقوق بهال خودش باقی بماند و کسر نکنند و بر فرض فرمایش شاهزاده محمد هاشم میرزا اگر یک اشخاصی در جزو این ها باشند که بدون مزایا حقوقی بعنوان تقاعد گرفته باشند بکلی از این فاعده مستثنی خواهند بود ولی در حق یک اشخاصی که در وزارت خانه ها دارای یک سابقه هستند و متقاعدین وزارت خانه محسوب می شوند در حق آنها نایب این قانون را اجرا کرد اما برای اشخاصی که بوسایل دیگر خود را داخل این قسمت کرده اند اگر برای خارج کردن و متناهی کردن آنها چیزی بنظر تان میرسد بفرمائید ولی قسمتی که دارای مدتی خدمت هستند و شهریه از اصل مستمریشان در حقشان برقرار شده باید حقوق آنها را تمام داد منتظرین خدمت هم بطور کلی حقوقشان جزو این کتابچه نیست و جزو مخارج جاری روزار تخته است

رئیس - رأی میکنیم بقبول توجیه بودن پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا آقایانیکه این پیشنهاد را قائل توجیه شدند

قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد ماده ۷ قرائت میشود آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بنده ششم باید رأی گرفت

رئیس - مطابق نظامنامه داخلی نمیشود رأی گرفت چون پیشنهاد قابل توجه شد باید بکمیسیون برود

آقای منتصر الملک ماده ۷ را بصحون ذیل قرائت نمودند

ماده ۷ - مدت اجرای مواد فوق تا آخر برج حوت هفده سنه است

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - عبارت این ماده هم بطوری که

آقایان ملاحظه بفرمائید ناقص است یعنی آنها اش معین است ولی ابتدایش معین نیست بنابراین ابتدایش را معین کرد و ابتدایش را اگر آقایان در نظر داشته باشند و دقت بفرمائید همان وقتی است که حقوقات توقیف شده و از آن تاریخی است که در مجاس برای بودجه ها تکلیف معین کردند آقایان در مجلس بنظر بیاورند قانونی که در آن تاریخ گذشت در آنجا قید شده است که کلیه مستمرین و شهریه ها تکلیف در آتیه معین خواهد شد و تقریباً باین عبارت آقایان تصدیق کرده اند و البته دولت هم از آن تاریخ بعد شهریه را پرداخته است و اگر امروزه اجازه بنده به پردازد توقیف را برداشته ایم و باید از تاریخ توقیف بردارد

بنابر این ابتدایش باید معین شود و انتهایش هم تا آخر سال است این است که بنده هم همین ترتیب پیشنهاد کرده ام

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده نظرم نیست مجلس رأی بتوقیف داده باشد و چنین ماده نگذاشته است و لیکن اساساً بنده عرض می کنم این تصویری که می شود راجع با مسائل است و مثل سایر بودجه ها باید یکساله داده شود و شاید یک قسمتی از آنها هم داده شده باشد و حالاً اگر بخواهیم بگوئیم این قسم باشد دولت دچار اشکالاتی خواهد شد این است که تصور می کند تصویب آقایان باید از اول حمل باشد حالاً اگر دولت توضیح بدهد که قبل از حمل را نپرداخته است ما می توانیم تصویب اتخاذ کنیم ولی اگر داده باشد ما نمیتوانیم بگوئیم پس بگیرد

وزیر مالیه - عرض می شود از شهریه های پارسیل یک مقدار بپرداخته شود و یک مقدار بگرفتی هم باقی است

ولی این تصویب نامه را حالا نمی شود شامل آنها کرد زیرا پارسیل یکمقدار دولت تصویب گرفت که مازاد پنجاه تومان را تومانی پنجقران بپردازد و مطابق این تصویب نامه باید مبلغ گزافی از بابت تومانی یک قران تفاوت بپردازد و این یک زحمت بزرگی است و توقیف را هم مجلس رأی نداده بنابراین این عقیده بنده این است که فرابگذرانند از اول هفده سنه پرداخته شود و نسبت بیوجهی سه گذشته مثل سنوات قبل رفتار شود بعلاوه آنوقت که مجلس این نظریه را داد است برای این بود که دریا نوزدهم دلو بودجه ها بیاید به مجلس و مطابق اعتباراتی که در کمیسیون بودجه معین شده بود پرداخته شود بعد که بتعمیق افتاد مجدداً اینطور برقرار شد که بودجه ها را پانزده روز بعد از محل بیاورند و بتصویب مجلس برسانند و در حقیقت تصویب اولیه لغو شد و چون بتعمیق افتاد خوب است سه ماهه از این ترتیب مستثنی باشد

مغیر - بنده نمی دانم تصویب اولی و دومی کدام است ماده شش لایحه بودجه این است

ماده - تعیین تکلیف شهریه ها و مستمرین که مجموع آنها مطابق صورت ارسالی وزارت مالیه یک میلیون و دویست و دوازده هزار و شصت و چهار تومان نقد و هشت صد و بیست و پنج خروار و هشتاد و هفت من گندم و نهصد و سی و چهار خروار و بیست و شش من جو و یکصد و نود خروار و بیست و چهار من شلتوک است در انتظار رسیدن صورت جزه آن منوط بتصویب خاص است که پیشنهاد آن مطابق مذاقه از طرف کمیسیون بودجه به مجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد و توقیف معینش چیست؟ بعد از آنکه موکول بصمیم بعد شد دولت بچه حق می تواند یک دینار پرداخته باشد باقی حقوق ادارات اجازه داده شده که مطابق این اختیار وزیر مالیه باید به پردازد ولی این قسمت را تصریح کردیم که موکول بتصویب بعد است این را از نقطه نظر تذکار با آقایان بود که عرض کردیم

رئیس - آقای آقا سید فاضل موافقت؟ (در اظهار جواب حالت تردیدی بروز دادند)

رئیس - اگر مطلبی ندارید شخص دیگر مذاکره کند

آقا سید فاضل - خبر چیزی صلاح نمی دانم عرض کنم

رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - عرضی ندارم

رئیس - آقا محمد هاشم میرزا محمد هاشم میرزا - بعد از این توضیح اگر شاهزاده سلیمان میرزا پیشنهاد خودشان را مسترد دارند بهتر است برای اینکه خودشان چند روز قبل پیشنهاد کردند عملیات دوره فترت لغو است پس چیزیکه لغو است دیگر توقیف معنایی ندارد شاید از آن تاریخ نپرداخته باشند ولی لطفاً توقیف معنی ندارد اما اینکه می فرمایند از چه تاریخ ابتدایش باشد بنده عرض میکنم ابتدایش را از روزیکه دولت پیشنهاد کرده باید قرارداد چون دولت تازه پیشنهاد کرد و آقایان هم آن را پیشنهاد تازه قرض کرده اند از همان تاریخی که دولت پیشنهاد کرده است باید پرداخته شود

رئیس - مذاکرات کافی است پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا قرائت می شود (بصحون آتی قرائت شد)

بنده ماده ذیل را بعنوان ماده الحاقیه پیشنهاد می کنم

ماده الحاقیه ابتدای اجرای مواد فوق از روزی است که تأدی شهریه ها توقیف شده است سلیمان محسن فیروز

رئیس - شاهزاده سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - این که آقایان می فرمایند توقیف شده یا پرداخته نشده بنده حرفی ندارم مقصود یکی است ولی اجازه می فرمائید در ضمن توضیح این مسئله گفته شود که بعد از قانون محتاج بتفسیر نشود این که آقایان پیشنهاد کنند میگویند بنده الفیاض را پیشنهاد کرده ام مجلس قبول کرده اگر این مطلب را قبول دارند بنده این پیشنهاد را مسترد می دارم و آنوقت دولت باید از حالا بپردازد دیگر از اول ستم معنی ندارد و باید پیشنهاد کنند قانون شهریه ها از امروز مجرای است و باید معین نمایند که تاریخ پرداخت این شهریه ها از شانزدهم اسد تا آخر سال است اگر اینطور پیشنهاد می کنند بنده موافقم زیرا شش ماه از این شهریه ها کسر می شود ما اگر عبارت را باین ترتیبی که نوشته شده باقی می گذارند مجبور التکلیف است و در آن صورت ممکن است از همان روز تا حالا بترتیب سابق بدهند و نظریه امروز ما پیش نرود و این که آقای وزیر مالیه فرمودند تصور نمودند تومانی یک قران ما صرفه رسانده اند فرموده اند که ما دو هزار تومان را یا نصد تومان تصویب کرده ایم و از پنجاه تومان بیلا چهارقران کسر را تصویب کرده ایم اگر این ترتیب را قبول کنیم آنوقت دوهزار تومان از قرار تومانی پنجقران هزار تومان خواهد گرفت در صورتی که با آن ترتیب فقط یا نصد تومان خواهد گرفت پس این ترتیبی که آقای وزیر فرمودند صرفه نبود و این توضیح را برای این دادم که مطلب

معلوم شود راجع بابتدای پرداخت هم اگر ابتدای پرداخت از تاریخ امروز باشد مطابق قوانینی که از مجلس می گذرد بنده کاملاً موافق هستم و بنده هم پیشنهاد می کنم این شهریه ها از تاریخ امروز که شانزدهم اسد است پرداخته شود والا ما باید ابتدایش را تعیین بفرمائید

مغیر - لفظ توقیف را مبطل بعدم پرداخت بفرمائید (مجدداً پیشنهاد بصحون ذیل قرائت شد)

ماده الحاقیه - ابتدای اجرای مواد فوق از روزی است که شهریه ها پرداخته نشده است

رئیس - رأی می گیریم بقبول توجیه بودن این پیشنهاد آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه می دانند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

ماده هفتم بشرح فوق مجدداً قرائت شد

رئیس - در این باب مغالطی نبود؟ (اظهاری نشد)

رأی می گیریم باین ماده آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد تبصره قرائت می شود

تبصره شهریه های که بتصویب مجلس شورای ملی قبل از این تاریخ رسیده است مشمول مواد این قانون نخواهد بود

رئیس - شاهزاده سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - این شهریه های که مجلس سابق تصویب کرده شامل این مواد نخواهد بود (گفته شد خیر) پس تکلیف آن شهریه های که مجلس اول و دوم و سوم تصویب کرده چیست؟ اگر مقصود کلیه شهریه های است که در مجلس اول و دوم و سوم تصویب شد بنده هم موافقم ولی اگر نظر آقایان شهریه های باشد که مجلس چهارم تصویب کرده آنهاست که در مجلس سابق تصویب شده شامل مواد پیشنهادی باشد بنده یک چیز غریبی می بینم

رئیس آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - همینطور که فرمودند لفظ قبلاً خوب نیست زیرا از حالا تا آخر سال هم هر شهریه بگیرند نباید مشمول این قانون بشود بنده باید نوشته شود کلیه شهریه های که مدارج قانونی خود را طی کرده است مشمول این قانون نخواهد بود

رئیس آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - بنده مخالف هستم.
رئیس بفرمائید
محقق العلماء عرض می کنم
 چه ضرر دارد مشمول همین ماده هم باشد.
 مخبر این شهریه هائی که قبل از گذشتن این قانون از مجلس گذشته و تصویب شده علت استثنای آنها این است که در موقع با مطالعه در اطراف و ملاحظه سوابق تصویب شده و امروز بطور کلی تصویب می کند شهریه ها تومانی چهارقران کسر شود ولی شهریه هائی که در این مجلس با سایر مجلس ها گذشته است آنها چون با اسم اشخاص گذشته یا با اسم ورثه اشخاص بوده و با ملاحظاتی شده آنها را البته نباید مشمول این مواد نمود
رئیس آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی
 (اجازه)
حاج میرزا علی محمد بنده
 نفهمیدم مقصود چیست؟ ما در اینجا رأی کلی دادیم که از پنجاه تومان بیابن تماماً برداشته شود و از پنجاه تومان بیابا چهار قران کسر شود آنوقت اگر شهریه هائی که در مجلس های سابق گذشته خارج کنیم معنی ندارد و مقصود از این تبصره همین شهریه هائی است که در دوره چهارم گذشته اینک کلبه شهریه ها
مخبر خیر اینطور نیست
رئیس مذاکره کافی است (بعضی گفتند بلای کافی است) پیشنهاد آقای تدین قرائت میشود
 (بمضمون آتی قرائت شد)
پیشنهاد می کنم که ماده ذیل بر مواد فوق اضافه شود
 ماد شهریه هائی که قبلا مجلس تصویب نموده بقیه خود باقی و مشمول مواد فوق نخواهد بود.
رئیس آقای تدین
 (اجازه)
تدین - این شهریه هائی که در این مجلس تصویب شده است منطبق ندارد سابق هم اگر شهریه هائی تصویب کرده باشند البته بقیه خود باقی است بنا بر این هائی که قبل از این تاریخ مهم از این که مجلس یا مجلس سابق تصویب کرده باشد بقول خود باقی است یعنی بهمان ترتیب که مجلس تصویب کرده است باید دریافت دارند و مشمول مواد فوق نخواهد بود.
رئیس - رای می گیریم قابل توجه بودن این پیشنهاد.

بعضی گفتند این پیشنهادین ماده است
رئیس - اگر همین ماده است که رای نخواهد داد رای می گیریم پیشنهاد آقای تدین آقایانی که قابل می دانند قیام فرمایند.
 (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب قرائت می شود.
 (بشرح آتی قرائت شد)
 بنده پیشنهاد می کنم همه شهریه ها مثل هم باشند فرقی بین مصوبه مجلس و غیر مصوبه نباشد. عبدالوهاب الرضوی
رئیس - دیگر نمیشود در این پیشنهاد آقای سلیمان میرزا که در جلسه قبل قابل توجه شده بود باید رای بگیریم
 بمضمون ذیل قرائت شد
 شهریه هائی که بدون تصویب مجلس شورای ملی باشد منسوخ و هر گونه تصمیماتی که در این موضوع در ایام قترت گرفته شده لغو است
مخبر - رای گرفته شد
رئیس - دیگر نمیشود و در این پیشنهاد رای گرفت در پیشنهاد آقای سلیمان میرزا که در جلسه قبل قابل توجه شده بود باید رای بگیریم.
 بمضمون ذیل قرائت شد
 شهریه هائی که بدون تصویب مجلس شورای ملی باشد منسوخ و هر گونه تصمیماتی که در این موضوع در ایام قترت گرفته شده لغو است
رئیس - رای قطعی نبود. قابل توجه نشد. رای می گیریم باین پیشنهاد که ماده هشتم خواهد شد
 (بیک نفر از نمایندگان ماده اول می شود)
رئیس - بالفعل رای می گیریم بعد ماده بندی خواهد شد.
 آقایانی که این ماده را تصویب می کنند قیام فرمایند
 (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد و ماده دیگر مانده است که در جلسه آتی باید تکلیفش معلوم شود.
آقای شیخ المراقین زاده
 (اجازه)
شیخ المراقین زاده - اگر چه وقت خیلی گذشته ولی محض این که آقایان بنده را معذور بدانند مختصراً عرض می کنم تقریباً نه ماده میشود از قضیه امتیاز فقط شمال می گذرد در این مدت افراد ملت و آقایان نمایندگان هم منتظر بودند دولت نتیجه عملیات خودش را به مجلس شورای ملی بیاورد و تا اکنون اثری از اقدامات دولت دیده نشده چندی قبل

شده شد که یک کمیانی دیگری آمده و پیشنهادی هم بدوات داده و دولت هم مشغول است
 اقداماتی در صورتیکه مطلب از مطالب اساسی است و گمان می کنم نمایندگان محترم هم خیلی علاقه مند بانجام آن باشند خواستم در این جلسه از آقایان نمایندگان تنها کنم که عطف توجهی باین مسئله کنند و از هیئت دولت تقاضا کنند نتیجه اقدامات خود را به مجلس شورای ملی بفرستند شاید هم هیئت دولت محتاج باشند که آقایان نمایندگان هم یک کمکی کرده باشند چون دیدم تقاضای بنده خیلی اهمیت دارد عرض کردم حالا بسته بنظر نمایندگان محترم است
 وزیر مالیه - راجع با اهمیت این موضوع شاید کاملاً خاطر آقایان مستحضر باشد که دولت این مسئله را فوق العاده طرف توجه قرار داده مخصوصاً آقای رئیس الوزاء که در ابتدای امر هم در کابینه سابق خودشان اقدام کردند البته خیلی میل دارند زودتر موافق بانجام او بشوند در ابتداء این اعتبار فقط برای یکسال کمیانی تصویب شد در این اواخر مجلس اجازه داد که با کمیانی های دیگر هم مذاکره شود و البته در موقع پیش آمدن رفایت برای یک امتیاز مذاکرات زیاد تر طول می کشد و دولت ناچار است مدتی مطالعه کند و هر کدام بصلاح نزدیکتر باشد داخل مذاکره شود و شرایطشان را بایکدیگر مقایسه کند و به مجلس بیاورد مشغول هم هست نهایت پیشنهادها و مذاکراتی که شده است که از او شنگتن بایست ارسال داشته اند و باید بر مرکز برسد و آنها برسد تصمیم قطعی دولت معلوم نمی شود و حتی وعده هم کرده اند بایست هوای بفرستند که زودتر برسد و دولت فوق العاده مایل است این امتیاز از تصویب مجلس بگذرد زیرا یاره معظورات بواسطه گذشتن آن رفع می شود
رئیس - آقای ارباب کبکسر و
 (اجازه)
 ارباب کبکسر - بنده هم که اجازه خواستم برای این بود در این مدتی که در اینجا نبودم اطلاع نداشتم بدیهی است آن روزیکه آقایان نمایندگان تصمیم گرفتند که مسئله رقابت پیش آورند برای صلاح مملکت بود که دست دولت باز باشد و با هر کس طرف مذاکره شود و ببینند پیشنهاد هر یک مملکت با صرفه تر است به مجلس شورای ملی پیشنهاد کنند متأسفانه از قراریکه بنده این چند روزه شنیده ام نماینده این کمیانی جدید که رقیب کمیانی پیش واقع شده و مدتی است در اینجا است یک عریضه هم بمقام ریاست مجلس تقدیم کرده است بنده از مقام ریاست تقاضا دارم اگر یک چنین کاغذی نرسیده بفرمائید و اگر هم رسیده است در جلسه آتی قرائت شود تا

اگر نظریاتی در اطراف آن هست مذاکره شود
رئیس - کاغذی به بنده بانگلیسی نوشته بودند دادم ترجمه بکنند وقتی که حاضر شد بعرض آقایان خواهد رسید
 آقای تدین -
 (اجازه)
 تدین - عرض بنده راجع به چند سؤالی است که از آقایان وزراء کرده ام یکی از وزیر خارجه است که در تاریخ دهم سرطان بوده و تا اکنون متجاوز از یکماه است حاضر نشده است جواب بدهند در صورتیکه بعقیده بنده آن موضوع خیلی مهم است و راجع است بامتداد خط آهن انگلیسها از سرحد ایران بداخله خاک ایران تا بدزد آب که چهارده فرسخ است و معلوم نیست با اجازه دولت بوده یا نبوده است دو سؤال دیگر هم حضور مبارک تقدیم کرده ام یکی راجع بوزارت داخله و دیگری از وزارت پست است نظر به علاقه مندی که بنده باین موضوعها دارم و هر دو هم مهم است و با اینکه شاهزاده سلیمان میرزا از مقام ریاست تقاضا کرده اند به آقایان وزراء تا کید شود برای این جواب حاضر شوند با وجود این حاضر نشده اند بنا بر این بنده تقاضا می کنم از مقام محترم ریاست تا کید شود که برای جلسه دیگر حاضر شده جواب سئوالان را بدهند.
رئیس - تا کید شده و باز هم تا کید میشود آقای نصرت الدوله
 (اجازه)
نصرت الدوله - بنده در تعقیب اظهارات آقای ارباب کبکسر و اظهاراتی داشتم ولی وقتی که ایشان فرمودند اگر کاغذی رسیده است قرائت شود بنده هم ساکت بودم و قانع شدم ولی حالا می خواستم از مقام ریاست استعفا کنم که در تشکیل جلسه آتی تسریع فرمایند و جلسه نزدیکتری معین شود که این مراسم قرائت شود ما اطلاع داریم که کمیانی که رقیب بود که ما از یک باد هائی که مخالف احساسات اهالی مملکت و شرکت آن کمیانی بانگلیسی ها بود قرار کنیم میوس شده است یکی از آنها رفته است و یک نفر دیگر هم روز یکشنبه حرکت خواهد کرد و با این اسرار وقت پیشنهاد خود را پس می گوید و می رود و اگر ما منتظر پست هوای باشیم آنها بدلتوری حساب خواهند کرد که روزی برسد که این یکی هم رفته باشد و باز ما مصداق با وضع سابق بشویم یعنی در مقابل ما یک نفر باشند چنانچه از اول هم یک نفر بود باین ملاحظه تقاضا می کنم جلسه را زودتر معین فرمایند آن مراسم که عرض کردم مطرح شود و نظریاتی که هست اظهار شود.
رئیس - ممکن است جلسه را برای

فردا قرار بدهیم (بعضی تصدیق نمودند)
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - در صورتی که فردا جلسه تشکیل می شود بنده عرایضم را فردا عرض خواهم کرد
رئیس - جلسه فردا سه ساعت و نیم قبل از ظهر دستور هم اولاً بقیه قانون راجع بشهریه ها و ثانیاً موضوعی که مذاکره شد ثالثاً قانون استخدام
حاج شیخ اسدالله - عرض دیگری هم دارم و آن این است که چون در جلسه فردا راجع به نفت مذاکره می شود بنده عقیده دارم که باید تذکر داده شود هیئت دولت هم حاضر باشند اگر توضیحی لازم باشد اظهار نماید
 مجلس دو ساعت و نیم بعد از ظهر ختم شد
مؤمن الملک
جلسه ۱۲۴
صورت مشروح مجلس
یوم چهارشنبه پانزدهم
ذی حجه ۱۳۴۰ مطابق
هفدهم اسد ۱۳۰۱
 مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید صورت مجلس یوم شانزدهم اسد را آقای امیر ناصر قرائت نمودند
 رئیس - گویا نسبت بصورت مجلس ایرادی نباشد؟ آقای تدین
 (اجازه)
 تدین - این طور که در خاطر بنده هست مسئله امتیاز نفت شمال جزء دستور نبود فقط قرائت آن مراسم جزء دستور بود و در صورت مجلس کلمه امتیاز نفت نوشته نشده است
رئیس - بله همین طور است قرائت آن مراسم جزء دستور بود و باید اصلاح شود دیگر ایرادی نیست
 (اظهاری نشد)
رئیس - صورت جلسه با این یک فقره اصلاح تصویب شد بالفعل ماده ششم قانون شهریه ها مطرح است
 (ماده ششم بشرح ذیل قرائت شد)
 ماده ششم - اعضاء متقاعد وزارت خانها که حقوق آنها جزو کتابچه شهریه قلمداد شده باید از آنجا خارج و در جزو بودجه خود وزارتخانها پیشنهاد و مورد تصویب شود
 پس از گذشتن قانون استخدام تمام متقاعدین مشمول آن قانون خواهند بود
 مخبر - قبل از مذاکره لازم است یک توضیحی عرض کنم پیشنهاداتی که در جلسه قبل قابل توجه شده بود در کمیسیون مطرح مذاکره شد و این راپورت که در حقیقت اصلاحی است در زمینه پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا تقدیم شد ولی در طبع مقدمه